

УКРАЇНА

ВЕРТІЇВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА

НІЖИНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Миру, 126 с. Вертіївка, 16624, тел./факс (04631) 6 81 72 e-mail: vertiivka_rada2@ukr.net код ЄДРПОУ 04414313

Від 04.03.2020 № 03-04/1/332

На №

від

Повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку Генерального плану с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області та Плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області.

1) повна назва документа державного планування, що пропонується, та стислий виклад його змісту Генеральний план с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області та План зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області. Даний документ визначає перспективи розвитку населеного пункту, встановлює функціональне призначення територій та вимоги до її забудови.

2) орган, що прийматиме рішення про затвердження документа державного планування – Вертіївська сільська рада Ніжинського району Чернігівської області.

3) передбачувана процедура громадського обговорення, у тому числі:

а) дата початку та строки здійснення процедури: з 10 березня 2020 року до 10 квітня 2020 року включно;

б) способи участі громадськості – надання письмових зауважень до Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області (вул. Миру, буд. 126, с.Вертіївка, Ніжинський район, Чернігівська обл., відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, містобудування, архітектури та земельних відносин Вертіївської сільської ради, тел. (04631) 68172 та на електронні засоби зв'язку <vertiivka_rada2@ukr.net>

в) дата, час і місце проведення запланованих громадських слухань (у разі проведення) – 25 березня 2020 року о 12.00 в актовому залі Вертіївської сільської ради за адресою: вул. Миру, 126, с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області

г) орган, від якого можна отримати інформацію та адресу, за якою можна ознайомитись з проектом документа державного планування, звітом про стратегічну екологічну оцінку та екологічною інформацією, у тому числі пов'язаною зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування – відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, містобудування, архітектури та земельних відносин Вертіївської сільської

ради, Чернігівська область, Ніжинський район, с. Вертіївка, вул. Миру, 126, кабінет №7, 04631-68436

г) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, його поштова та електронна адреса та строки подання зауважень і пропозицій - відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, містобудування, архітектури та земельних відносин Вертіївської сільської ради, Чернігівська область, Ніжинський район, с. Вертіївка, вул. Миру, 126, кабінет №7, vertievka_rada2@ukr.net з 10 березня 2020 року до 10 квітня 2020 року включно.

д) місцезнаходження наявної екологічної інформації, у тому числі пов'язаної зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування - відділ житлово-комунального господарства, благоустрою, містобудування, архітектури та земельних відносин Вертіївської сільської ради, Чернігівська область, Ніжинський район, с. Вертіївка, вул. Миру, 126, кабінет №7.

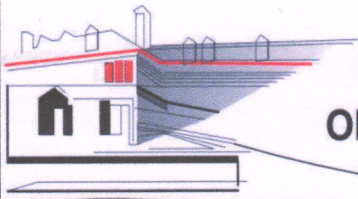
4) необхідність проведення транскордонних консультацій щодо проекту документа державного планування — відсутня необхідність.

Пропозиції чи зауваження подані після 10 квітня не розглядаються.

Сільський голова

І.МОРОЗ

УКРАЇНА
ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ
ОВДІЄНКО ВАДИМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

14000 Чернігівська обл., м. Чернігів, Деснянський район вул. Шевченко, буд.16, кв.81
тел. (066)5254658

ЗВІТ

ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ ТА ПЛАНУ ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ СЕЛА ВЕРТІЇВКАНІЖИНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Директор ФОП
Овдієнко В.О.

Овдієнко В.О.

2020 рік

ВСТУП.....	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.....	3
1.1. Зміст та основні цілі документа державного планування.....	3
1.2. Зв'язок з іншими документами державного планування.....	5
1.3. Забезпечення доступу та врахування думки громадськості та органів виконавчої влади під час розроблення детального плану території та здійснення стратегічної екологічної оцінки.....	8
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	9
2.1. Географічне розташування і Клімат.....	9
2.2. Повітряний басейн. фізичний фактор впливу.....	10
2.3. Водне середовище.....	12
2.4. Земельні ресурси, стан ґрунту.....	14
2.5. Рослинний та тваринний світ, біорізноманіття, ландшафт.....	15
2.6. Здоров'я населення. соціально-економічні умови життєдіяльності.....	16
2.7. SWOT-аналіз екологічної ситуації в с. Вертіївка.....	21
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	22
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	27
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.....	29
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....	35
7. Заходи, що передбачаються вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	37
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	39
8.1. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив.....	39
8.2. Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).....	39
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	40
10. Опис ймовірних трансграничних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності).....	42
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.....	42

ВСТУП

Стратегічна екологічна оцінка документу державного планування була проведена на вимогу Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" [1], прийнятого з метою імплементації Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року "Про оцінку впливу певних планів та програм на навколишнє середовище"[2], відому як Стратегічна екологічна оцінка або Директива про СЕО.

Стратегічна екологічна оцінка націлена на аналіз містобудівної документації, яка визначає принципи рішення щодо розвитку, планування, забудови та іншого використання території с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області з метою виявлення екологічних чинників і можливих екологічних наслідків запропонованого документу державного планування, та врахування цих результатів при затвердженні містобудівної документації з метою забезпечення сталого розвитку території на фоні збалансованого природокористування і охорони довкілля.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.

1.1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Генеральний план та план зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області (далі за текстом Генплан та/або Генеральний план) розроблений на виконання статті 17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та на підставі рішення двадцять другої позачергової сесії сьомого скликання Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області від 20 грудня 2017 року «Про організацію розробки генерального плану та плану зонування території (Зонінг) населених пунктів Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області: с. Вертіївка, с. Мала Кошелівка, с. Бобриск, с. Яблуневе».

Генеральний план населеного пункту є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні і призначений для обґрунтування довгострокової стратегії планування, забудови та іншого використання території населеного пункту, розробляється і затверджується в інтересах територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Рішення Генерального плану беруться за основу при розробленні інших видів містобудівної документації на місцевому рівні, що уточнюють положення Генерального плану, та деталізуються у детальних планах територій.

Основними цілями документу є забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку території, обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням, взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови території, раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів, встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності, розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво нових об'єктів тощо.

Основні показники населеного пункту на існуючий стан та по проекту на перспективу викладені в наступній таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

№ з/п	Назва показника	Одиниця виміру	Існуючий стан		По проекту Генерального плану на перспективу	
			Площа	%	Площа	%
1	Населення	тис. осіб	3,917		11,288	Збільшення на 16,67

№ з/п	Назва показника	Одиниця виміру	Існуючий стан		По проекту Генерального плану на перспективу	
			Площа	%	Площа	%
2	Територія населеного пункту	га	1546,3		1829,4	Збільшення на 16,06
2.1	у т. ч житлової забудови	га	746	48,24	1162,1	63,52
	садибної	га	739,8	99,17	1131,2	97,34
	блокованої	га	4	0,54	28,2	2,43
	багатоквартирної	га	2,2	0,29	2,7	0,23
2.2.	Громадської забудови	га	16,4	1,06	39,0	2,13
2.3	Установ відпочинку і туризму	га	2,4	0,16	7,0	0,38
2.4	Виробничої, всього	га	26,3	1,70	118,6	6,48
2.4	Складської, всього	га	0,3	0,02	0,3	0,02
2.6	Комунальної (кладовища, пожедепо)	га	7,7	0,50	9	0,49
2.7	Транспортна інфраструктура	га	119	7,70	201	10,99
2.8	Ландшафтно-рекреаційна та озеленення	га	106	6,86	275	15,03
	у т.ч загального користування	га	106	6,86	77	4,21
	лісів	га	-	-	13	0,71
	озеленення спецпризначення	га	-	-	185	10,11
2.9	Поверхневі водні об'єкти	га	12	0,78	12	0,66
2.10	Сільськогосподарські угіддя (города)	га	493,2	31,90	-	0,00
2.11	Інші території	га	17	1,10	8,4	0,46

Генеральним планом та планом зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району передбачений перспективний розвиток території та збільшення території населеного пункту за рахунок земель Вертіївської об'єднаної територіальної громади. Проектом перспективного розвитку передбачається для забезпечення потреб населення збільшення території житлової забудови з 746 га (48,24%) до 1162,1 га (63,52 %), установ громадського призначення з 16,4 га (1,06 %) до 39 га (2,13%), установ відпочинку та туризму з 2,4 га (0,16%) до 7,0 га (0,38%). Для поліпшення середовища життєдіяльності населення передбачається збільшення елементів екологічної мережі, озеленення територій загального користування з 106 га (6,86%) до 275 га (15,03%) та улаштування озеленення спеціального призначення вздовж регіональної автомобільної дороги Р-67 площею 185 га. Збільшення транспортної інфраструктури передбачається в основному за рахунок улаштування вулично-дорожньої мережі в межах запроектованої житлової забудови, а також для розміщення автозаправних комплексів і станцій технічного обслуговування автомобілів. Для забезпечення економічного розвитку населеного пункту передбачається збільшення площі виробничих і складських об'єктів з 26,6 га (1,72%) до 118,6 га (6,5%). Комунальна територія збільшиться з 7,7 га до 9 га за рахунок організації нового кладовища.

Проектні рішення Генерального плану охоплюють усі види діяльності, які проводяться або провадження яких заплановане в перспективі на території населеного пункту, та які пов'язані з використанням земельного ресурсу. Генеральний план обґрунтовує необхідність зміни функціонального призначення території в разі потреби, що виникає на підставі аналізу техніко-економічних показників існуючого використання території, демографічного прогнозу, з урахуванням зміни чисельності наявного населення, а також потреб територіального

розвитку населеного пункту. Окремі види діяльності, включаючи зміну цільового призначення земель сільськогосподарського призначення, відносяться до таких, щодо яких законодавством передбачене здійснення процедури оцінки впливу на довкілля. Генеральний план також визначає територіальні (просторові) умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля.

1.2. ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Під час проектування Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району враховано містобудівну документацію вищого рівня, а саме: «Схему планування території Чернігівської області», розроблену ДП УДНДПМ «Діпромісто» імені Ю.М. Білокона, затверджену рішенням десятої сесії шостого скликання Чернігівської обласної ради 28 вересня 2012 року. За схемою планування території Чернігівської області с. Вертіївка входить до Ніжинської міжрайонної схеми розселення, яка включає адміністративні райони Ніжинський, Бахмацький, Бобровицький, Борзнянський, Носівський тощо. За напрямком розвитку с. Вертіївка відноситься до зони переважно сільськогосподарського використання, з формуванням сучасної структури трудового потенціалу у невиробничій сфері. В с. Вертіївка відсутня базова інженерна інфраструктура (централізоване водопостачання, газопостачання, теплопостачання та водовідведення). За схемою планування території Чернігівської області, скільки область має значні прогнозні запаси підземних вод, водовідбір з яких складає близько 6,0%, пропонується в якості джерел водопостачання використовувати підземні питні води. Схемою планування пропонується створення централізованих систем каналізації з єдиними майданчиками очисних споруд, з впровадженням нових технологій очищення, доочищення та знезараження стічних вод. Питання розвитку системи газопостачання передбачає подальшу розбудову міжселищних та розподільчих газопроводів, будівництво ГРС, ГГРП, ГРП(ШРП). Основні напрямки розвитку теплопостачання базуються на впровадженні енергоефективних технологій, націлених на економію паливно-енергетичних ресурсів, подальшого підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, застосовуванні теплових установок сучасного типу.

Генеральний план та план зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області розроблений на виконання “Довгострокової Комплексної регіональної програми коригування, розроблення містобудівної документації та місцевих правил забудови населених пунктів Чернігівської області на 2005 - 2020 роки”, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації від 22 липня 2004 року № 215.

Село Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області не входить до Списку історичних населених місць України, затвердженому ПКМУ № 878 від 26.07.2001 року.

Під час проектування Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району також враховано інші програми державного планування, перелік яких наведений у таблиці 1.2. В таблиці 1.2 також наведено зв'язок Генерального плану та плану зонування населеного пункту з іншими документами державного планування.

Зв'язок Генерального плану і плану зонування с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області з іншими документами державного планування

Таблиця 1.2.

Назва програм національного, регіонального, місцевого рівнів	Завдання, цілі, напрямки програм	Зв'язок з Генеральним планом і планом зонування території населеного пункту
Постанова Верховної Ради України “Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки”	Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та збереження генофонду Українського народу	Стратегія і тактика гармонійного розвитку територіально-планувальних структур, підтримання сприятливого в екологічному відношенні довкілля, інфраструктури та умов для праці, відпочинку і фізичного розвитку сільського населення, розвиток важливих сфер життєдіяльності міст, як водопровід і каналізаційна мережа, технічний стан яких безпосередньо впливає на екологічний стан міст і якість питної води
Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. № 1376	Моніторингу стану атмосферного повітря, вод, земель, лісів, геологічного середовища, біологічного різноманіття, поводження з відходами, фізичних факторів впливу на навколишнє природне середовище.	Актуально в частині моніторингу стану водного середовища, атмосферного повітря, поводження з відходами, фізичних факторів впливу на навколишнє природне середовище
Програма охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17.06.2014 року	Проблема поводження з відходами, в тому числі з небезпечними; Забруднення поверхневих водних ресурсів стічними водами. Утилізація непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин;	Актуально в частині: - поводження з твердими побутовими відходами; - забруднення підземних водоносних горизонтів і поверхневих водних об'єктів стічними водами.
Регіональна цільова Програма розвитку водного господарства Чернігівської області на період до 2021 року, затверджена рішенням обласної рада від 29.03.2013 року	Створення сприятливих умов для ефективного функціонування водного господарства і реалізації державної політики у сфері управління, використання та відтворення водних ресурсів за басейновим принципом; Забезпечення розвитку меліорації земель і поліпшення екологічного стану зрошуваних та осушених угідь, управління водними ресурсами; Захист сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод;	Актуально в частині поліпшення екологічного стану осушених угідь, управління водними ресурсами, захисту сільських населених пунктів від шкідливої дії вод, екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро та поліпшення якості питної води

Назва програм національного, регіонального, місцевого рівнів	Завдання, цілі, напрямки програм	Зв'язок з Генеральним планом і планом зонування території населеного пункту
	Екологічне оздоровлення басейну річки Дніпро та поліпшення якості питної води.	
Програма використання та охорони земель Чернігівської області на 2011-2020 роки, затверджена рішенням обласної ради від 25.03.2011 року	Удосконалення земельних відносин та створення сприятливих умов для сталого розвитку землекористування міських і сільських територій, сприяння розв'язанню екологічних та соціальних проблем села, розвитку високоефективного конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, збереження природних цінностей агроландшафтів	Актуально в частині створення сприятливих умов для сталого розвитку землекористування міських і сільських територій, сприяння розв'язанню екологічних та соціальних проблем населеного пункту
Програма фінансової підтримки органічного виробництва в Чернігівській області на 2016-2021 роки,	Збільшення частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства області, забезпечення населення продуктами харчування, що безпечні для здоров'я. Раціональне використання природних ресурсів, забезпечення їх належного використання та відтворення, використання у виробництві процесів, що не завдають шкоди навколишньому природному середовищу, здоров'ю людей та тварин.	Актуально в частині вирощування сільськогосподарської продукції на присадибних ділянках
Довгострокова Комплексна регіональна програма коригування, розроблення містобудівної документації та місцевих правил забудови населених пунктів Чернігівської області на 2005 - 2020 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації від 22 липня 2004 року № 215	Комплексна забудова території області, стимулювання комплексного розвитку сільських поселень, селищ, міст, райцентрів області; регулювання розвитку територій та організації розроблення відповідних місцевих програм; забезпечення розроблення місцевих правил забудови населених пунктів; завершення земельної реформи у відповідності з містобудівною документацією; формування меж населених пунктів; розвиток об'єктів виробничого та комунального призначення, інженерної інфраструктури тощо.	Комплексний розвиток селища, розроблення відповідних місцевих програм і правил забудови розвиток об'єктів виробничого та комунального призначення, інженерної інфраструктури тощо.
Стратегія сталого розвитку Чернігівської області, затвердженої рішенням двадцять п'ятої позачергової сесії обласної ради шостого скликання 28 травня 2015 року	Комплексний розвиток територіальних громад, захист і збереження територій (збереження та охорона навколишнього природного середовища для майбутніх поколінь), створення умов до формування здорового населення, підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності та інші Залучення інвестицій, розвиток підприємництва	Актуально в частині створення умов до формування здорового населення, підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності, залучення інвестицій, розвиток підприємництва

1.3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ГРОМАДСЬКОСТІ ТА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ПІД ЧАС РОЗРОБЛЕННЯ ДЕТАЛЬНОГО ПЛАТУ ТЕРИТОРІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНО ОЦІНКИ.

Для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до звіту про стратегічну екологічну оцінку в рамках процедури стратегічної екологічної оцінки Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району, керуючись частиною третьої статті 10 ЗУ “Про стратегічну екологічну оцінку” [1], була розроблена Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки.

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки була оприлюднена 07.11.2019 року шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Вертіївської громади Ніжинського району Чернігівської області за посиланням <https://vertiivska-gromada.gov.ua/zayava-pro-viznachennya-obsyagu-strategichnoi-ekologichnoi-ocinki-13-00-20-07-11-2019/> Повідомлення про оприлюднення та Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки було опубліковано у двох друкованих засобах масової інформації, а саме в газеті “ВІСТІ” №45 (1269) від 08.11.2019 року, “Ніжинський Вісник” №45 (147297) від 08.11.2019 року.

Протягом встановленого періоду громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування також було надіслано до органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА) та до органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я (Управління охорони здоров'я Чернігівської ОДА).

Зауважень і пропозицій від Управління охорони здоров'я Чернігівської ОДА щодо обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування згідно листа 04/1-08/5465 від 15.11.2019 року, не має.

Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА про надання зауважень та пропозицій листом №06-06/3194 від 20.11.2019 року повідомив наступне: с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області межує з об'єктом природно-заповідного фонду — ботанічний заказник місцевого значення “Боромики” площею 540 га, який був створений рішенням Чернігівського облвиконкому 27.04.1964 року №236. На території Вертіївської сільської ради відсутні безгосподарські артезіанські свердловини і безхазайні непридатні хімічні засоби захисту рослин. В межах території Вертіївської сільської ради наявне діюче місце видалення відходів (далі за текстом МВВ) “Звалище твердих побутових відходів с. Вертіївка”, яке внесено до обласного реєстру МВВ за №541 від 24.04.2017 року. Площа об'єкту 3 га. Обсяг видалення відходів станом на 23.07.2018 року 407 тонн. МВВ віднесено до категорії “В” екологічної безпеки (об'єкти постійного контролю, обов'язковість заходів щодо захисту, моніторингу і локалізації забруднень. Надана інформація була врахована під час здійснення СЕО та підготовки звіту, у відповідності до вимог ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку» та з урахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Міністерством екології та природних ресурсів України.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).

В розділі наводиться інформація про сучасний стан та динаміку трансформації довкілля, у тому числі здоров'я населення, з метою оцінювання майбутніх наслідків реалізації/не реалізації детального плану території в розрізі довгострокових тенденцій.

2.1. ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ І КЛІМАТ

С. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області згідно ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 "Будівельна кліматологія" розміщується в І Північно-західному районі України. Клімат помірно-континентальний з нетривалою помірно-м'якою зимою (середня температура січня $-5,9^{\circ}\text{C}$) і теплим тривалим літом (середня температура липня $+19,2^{\circ}\text{C}$). Середньорічна температура повітря складає $+7^{\circ}\text{C}$, найхолодніша доба мінус 31°C , найжаркіша доба - плюс 27°C .

В середньому за рік випадає 595 мм атмосферних опадів, менше всього їх в березні і жовтні, більш всього в червні і липні.. Сумарний випар з поверхні суші - 540 мм. Відносна вологість повітря в середньому за рік складає 78%, найменша вона в травні (67%), найбільша - в грудні (88%). Кількість днів з грозами в середньому за рік складає 14, градом - 3, снігом — 64. Щороку утворюється сніговий покрив, найбільша висота якого спостерігається в лютому. Стійкий сніговий покрив спостерігається з 2 листопада по 9 лютого, висота снігового покриву коливається від 7 до 42 см. (середня - 19 см). Число днів з сніговим покривом 95-110. Глибина промерзання ґрунту від 24 до 141 см.

Домінуючі напрямки вітру - у холодний період південний, південно-західний, західний, північно-західний в теплий період — західний, північно-західний і північний. Максимально можливі швидкості вітру 17 м/с щорічно, 20-21 м/с один раз на 5-10 років, 22-23 м/с один раз за 15-20 років.

Останні роки спостерігається динаміка трансформації клімату, пов'язана з глобальним потеплінням, що доведено багаторічними метеорологічними спостереженнями. За даними [7] дослідження клімату України свідчать, що протягом останніх десятиліть температура і деякі інші метеорологічні параметри відрізняються від значень за кліматичну норму (1960-1990 рр.). Середньорічна температура повітря за останні двадцять років (1991-2010 рр.) у порівнянні з цим показником зросла на $0,8^{\circ}\text{C}$, відбувся перерозподіл кількості опадів по регіонах України (хоча в цілому за рік кількість опадів залишилося практично без змін), зростання кількості стихійних метеорологічних явищ (дуже сильного дощу, сильного вітру, дуже сильного снігопаду, сильного туману і ін.), а також протягом останнього десятиліття почастишали прояви хвиль тепла. Моделювання клімату для території України свідчить про те, що зростання температури повітря в подальшому триватиме. Подальша зміна кількості опадів протягом року призведе до зміщення кліматичних сезонів, зміни тривалості вегетаційного періоду, зменшення тривалості залягання стійкого снігового покриву, зміни водних ресурсів місцевого стоку тощо.

Концентрація населення на невеликій за розмірами площі, втрата природних поверхонь і заміна їх штучними водонепроникними, концентрація транспорту, теплотехнічного і виробничого устаткування робить населений пункт більш уразливим до проявів кліматичних змін в порівнянні з іншими територіями. Основними негативними наслідками зміни клімату для населеного пункту є тепловий стрес, підтоплення, зміна видового складу міських зелених зон, стихійні гідрометеорологічні явища, зростання інфекційних хвороб і алергічних реакцій.

Прогнозні зміни стану клімату, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Враховуючи, що однією з причин зміни клімату і глобального потепління є надходження у атмосферне повітря великої кількості парникових газів, джерелами яких в основному є біосферні викиди (дихання, життєдіяльність живих організмів, розкладання

органіки та ін), та техногенні викиди, що надходять в основному від підприємств енергетики, транспорту тощо, зміни клімату, якщо документ державного планування не буде затверджено, не відбуватиметься. Однак враховуючи стрімку динаміку кліматичних змін одним з основних напрямків в процесі розроблення і затвердження генеральних планів міст є впровадження заходів, націлених на зменшення вразливості населеного пункту до зміни клімату таких як використання для створення тротуарів і автостоянок матеріалів, які менше нагріваються, створення більшої кількості зелених насаджень, які затіняють території та перешкоджають додатковому нагріванню території, благоустрій наявних відкритих водойм міста, які підтримують існування міських екосистем і формують оптимальне середовище для його мешканців. Крім того, відсутність реалізації низки заходів з інженерної підготовки та захисту території в подальшому може спричинити ризики активізації процесів підтоплення на ділянках сельбищних територій, що в свою чергу може негативно впливати на експлуатацію та обслуговування приміщень і споруд та створювати певні ризики для здоров'я населення.

2.2. ПОВІТРЯНИЙ БАСЕЙН. ФІЗИЧНИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ

Вцілому метеорологічні характеристики району розміщення с. Вертіївка сприяють формуванню задовільного стану атмосферного повітря в межах території населеного пункту. Забруднення повітряного басейну в основному формується за рахунок функціонування в межах населеного пункту наявних виробничих і комунальних об'єктів, які відносяться до IV, V класів шкідливості, роботи теплотехнічного устаткування підприємств торгівлі, побутового обслуговування, адміністративних установ, закладів освіти, здоров'я і приватних житлових садиб, також внаслідок функціонування розгалуженої транспортної системи.

За даними Управління статистики в Чернігівській області [8], викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по Ніжинському району у 2018 році склали 182,6 тонн, що складає 0,61 % від загального обсягу викидів по Чернігівській області. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Ніжинському району у розрахунку на одну особу склали 6,957 кг і в розрахунку на 1 км² – 120,608 кг. Динаміка викидів в атмосферне повітря по Ніжинському району за останні два роки наведена в наступній таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Роки	Викиди в атмосферне повітря, всього, тисяч тонн	Щільність викидів у розрахунку на 1 кв. км, кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
2017	0,1635	107,992	6,094
2018	0,1826	120,608	6,957

Викиди інших забруднюючих речовин по Ніжинському району за 2018 рік, таких як діоксиду сірки і азоту діоксид склали 5,1 та 7,5 тонни відповідно, що становить 0,08% і 0,21% відповідно від загального обсягу викидів цих речовин по Чернігівській області. Таким чином за статистичними даними внесок у забруднення повітряного середовища від джерел шкідливості наявних виробничих об'єктів і теплотехнічного устаткування незначний.

Основними джерелами хімічного і шумового забруднення повітря с. Вертіївка Ніжинського району є транспортні засоби, які інтенсивно рухаються автомобільними дорогами - регіональною Р-67 Чернігів-Ніжин-Прилуки-Пирятин і міжнародною М-02 Кіпті-Глухів-Бачівск.

Міжнародна автомобільна дорога проходить по південній околиці населеного пункту. В межах охоронної зона цієї міжнародної траси в основному розмішуються заклади торгівлі, побутового обслуговування, автозаправні об'єкти та інші об'єкти автомобільної інфраструктури. Житлова забудова, що розміщується на південній околиці с. Вертіївка, знаходиться поза межами охоронної зони цієї міжнародної автомобільної траси.

Регіональна дорога Р-67 Чернігів-Ніжин-Прилуки-Пирятин перетинає с. Вертіївку з півночі на південь, проходячи через центр села і поділяючи його на дві частини - західну, більшу за площею, і східну, меншу за площею. Охоронна зона автомобільної дороги Р-67

практично по всій протяжності дороги в с. Вертіївка поширюються на прилеглу до даної дороги житлову забудову. Тому в місті походження дороги Р-67, особливо при несприятливих метеорологічних умовах (туман, надмірна вологість спричинена густим дрібним дощем, поєднаним з туманом) можливі перевищення граничнодопустимих концентрацій забруднюючих речовин, характерних для транспортних об'єктів, а саме: азоту діоксид, діоксид сірки, вуглецю оксид та пилу.

Транспортні засоби, що рухаються автомобільними дорогами також є джерелами шуму і вібрації. Іншими джерелами шумового/вібраційного забруднення в с. Вертіївка є наявна залізнична інфраструктура, автовокзал, автогосподарстві дільниці комунальних підприємств і промислових об'єктів. Залізнична інфраструктура у вигляді колій і транспортного залізничного вузла разом з залізничною станцією розміщується на північно-східній околиці с. Вертіївка. Залізничні колії перетинають населений пункт з північного заходу на південний схід та відокремлюють зі сходу невелику частину населеного пункту, яка в основному представлена приватною житловою забудовою, незначна частина якої розміщується в межах охоронної зони залізничної колії. Виробничі і комунальні об'єкти разом з автогосподарськими дільницями розміщуються в основному на північній і південній границях населеного пункту. Вклад цих об'єктів у фонове шумове забруднення с. Вертіївка незначний, та в основному обмежений денними годинами доби.

Джерелами електромагнітного випромінювання на території селища є базові станції мобільного зв'язку, трансформаторні підстанції, високовольні лінії електропередач. Захист людини від шкідливого впливу даних джерел електромагнітного випромінювання здійснюється шляхом встановлення планувальних обмежень (охоронних зон, санітарно-захисних зон і зон обмежень). На Генеральному плані на існуючий стан ці обмеження виконуються, тому ризик негативного впливу електромагнітного випромінювання на здоров'я населення є мінімальним.

За даними інтерактивної Карти України [5] гігієнічна оцінка забрудненості атмосферного повітря Ніжинського району за індексом забрудненості, який розрахований за основними (пил, сірчаний газ, двоокис азоту, окис вуглецю) і специфічними забруднювачами (галогени, органічні сполуки, метали, завислі речовини), оцінюється в межах від 1 до 20 і вважається підвищеним забрудненням.

Підсумовуючи накладені данні можна зазначити наступне:

- за даними статистичної звітності спостерігається незначна динаміка збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- повітряний басейн в цілому по населеному пункту с. Вертіївка характеризується помірним забрудненням атмосферного повітря, який в основному формується за рахунок функціонування наявних виробничих, комунальних об'єктів, локальних теплотехнічних установок, які працюють на біомасі, підприємств торгівлі, побутового обслуговування, адміністративних установ, а також двигунів автотранспорту, які працюють та рідкому паливі;
- в доступних джерелах інформації дані про стан забруднення атмосферного повітря с. Вертіївка Ніжинського району відсутні, однак враховуючи наявну транспорту структуру, можна припустити, що забруднення атмосферного повітря в місці розташування автомобільної дороги Р-67 може перевищувати граничнодопустимі концентрації забруднюючих речовин, характерних для автомобільних транспортних систем;
- враховуючи наявність залізничного транспортного вузла, колій і автомобільних доріг, які функціонують протягом доби, присутня ймовірність перевищення нормативних значень рівнів звуку в межах їх охоронних зон, особливо у нічний час доби.

Звалище твердих побутових відходів Вертіївської сільської ради не наводиться на Генеральному плані та плані зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району, тому що розміщується поза межами с. Вертіївка. Відповідно характеристика повітряного басейну с. Вертіївка наведена без врахування даного стаціонарного джерела забруднення атмосферного повітря.

Прогнозні зміни стану атмосферного повітря, якщо документ державного планування не

буде затверджено.

Генеральним планом та планом зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району для поліпшення середовища життєдіяльності населення передбачається збільшення елементів екологічної мережі, озеленення територій загального користування з 106 га (6,86%) до 275 га (15,03%) та улаштування озеленення спеціального призначення вздовж регіональної автомобільної дороги Р-67 площею 185 га (див. таблицю 1.1). В разі, якщо документ державного планування не буде затверджений, стан повітряного басейну с. Вертіївка і далі погіршуватиметься. За рахунок збільшення тенденції використання транспорту, двигуни якого працюють на рідкому паливі, обсяги викидів забруднюючих речовин і парникових газів і далі зростатимуть, що призведе до подальшого погіршення якості повітря, погіршення екологічних показників стану довкілля та санітарно-гігієнічних умов проживання населення. Тому що шкідливі викиди від автомобілів концентруються в самих нижніх, приземних шарах атмосфери, там, де протікає основна життєдіяльність людини і де умови для розсіювання забруднюючих речовин є найгіршими. Відпрацьовані гази двигунів автомобілів містять висококонцентровані токсичні компоненти, що є основними забруднювачами атмосфери. Крім прямого негативного впливу на людину викиди від автотранспорту наносять і непрямі шкоди. Так, підвищення концентрації кінцевого продукту горіння автомобільного палива - діоксид вуглецю, призводить до глобального підвищення температури земної атмосфери. З'єднання сірки та оксиди азоту, що викидаються в атмосферу з відпрацьованими газами двигунів автомобілів, піддаються хімічним перетворенням, формуючи різні кислоти і солі, які наносять значну шкоду водним екосистемам, ведуть до знищення фауни, викликають підвищену корозію металів і руйнування будівельних конструкцій. Крім того, оксиди азоту сприяють фарбуванню повітря в коричневий колір, а в сполученні з різними аерозолями викликають грязьовий туман (смог), погіршуючи видимість. Зменшення негативного впливу з боку транспортних засобів можливе за рахунок реалізації на базі затвердженого Генерального плану населеного пункту комплектної програми, націленої на виконання необхідних інженерно-планувальних заходів з метою мінімізації хімічних і акустичних впливів - улаштування шумозахисних споруд, смуг зелених насаджень вздовж автомобільної дороги Р-67, улаштування дорожнього одягу, що забезпечує мінімальний рівень шуму і забруднення атмосферного повітря при русі автомобілів, організацію переважно беззупинного руху транзитного транспорту, організацію місць стоянок автомобільного транзитного транспорту поза межами населеного пункту, підвищення техніко-експлуатаційних показників парку автотранспортних засобів, які знаходяться на балансі Вертіївської громади, використовуються у комунальному господарстві, на об'єктах освіти, охорони здоров'я тощо, включаючи використання якісного автомобільного палива).

Враховуючи відсутність в селищі системи газопостачання, та використання для опалення приміщень локальних установок, які працюють на біомасі, масова робота яких при несприятливих метеорологічних умовах може призводити до посилення кумулятивного впливу з боку забруднюючих речовин, що надходять в атмосферне повітря від працюючих двигунів автомобільного транспорту. Впровадження на базі затвердженого Генерального плану сучасних технологій з теплозабезпечення (теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші) адміністративних приміщень, об'єктів освіти, охорони здоров'я, які в основному розміщуються в центральній частині населеного пункту, максимально навантаженої транспортними мережами, може у підсумку зменшити цей негативний кумулятивний вплив.

2.3. ВОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Згідно з гідрологічним районуванням України с. Вертіївка розміщується в межах Деснянської області надмірної водності. За даними листа Деснянського басейнового управління водних ресурсів України на території с. Вертіївка Ніжинського району протікає річка Крутоносівка (протяжністю в межах населеного пункту орієнтовно 5,6 км) та побудовані штучні водні об'єкти — ставки. На території Вертіївської ОТГ Ніжинського району побудовані осушувальні системи «Вертіївка», «Мала Кошелівка», «Велика Кошелівка», «Смолянка», які представлені мережею міжгосподарських меліоративних каналів. На час розробки

містобудівної документації Проект встановлення меж прибережних захисних смуг річки Крутоносівка і ставків на території селища відсутній.

Основним джерелом забруднення річки, ставків та меліоративних каналів є поверхневий сток, який формується на водозбірній території в межах с. Вертіївка, а також існуючі скиди, в тому числі несанкціоновані, промислових і комунальних стічних вод, які привносять максимальну кількість забруднень. Поверхневий стік, що формується на території с. Вертіївка, містить у своєму складі частки мінеральних, органічних добрив, які використовуються на присадибних ділянках приватних житлових будинків, патогенні мікроорганізми, які притаманні відходам життєдіяльності свійських тварин, а також важкі метали і солі, що змиваються з поверхні ґрунту і які утворюються за рахунок хімічного перетворення викидів з'єднання сірки та оксиди азоту, що викидаються в атмосферу разом відпрацьованими газами двигунів автомобілів, які рухаються автомобільною дорогою Р-67. Найбільш розповсюдженими забрудненнями води поверхневих водних об'єктів є нітрити, феноли, нафтопродукти, сполуки важких металів та патогенні мікроорганізми. Виходячи з викладеного можна припустити, що окремі гідрохімічні показники якості води р. Крутоносівка, такі як, залізо загальне, нітрити, нітрати вміст органічних речовин за ХСК та БСК, а також колі-індекс, в залежності від сезону можуть перевищувати значення граничнодопустимих концентрацій для водойм комунально-побутового водокористування. За даними інтерактивної Карти України [5] ступінь забруднення поверхневих вод Ніжинського району за гігієнічною класифікацією (за органолептичними і токсикологічними властивостями, санітарним режимом та бактеріологічними показниками) помірна.

У гідрологічному відношенні с. Вертіївка розмішується в межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Як підземний стік ґрунтових вод, так і слабкий поверхневий стік направлений в сторону русла р. Крутоносівка. Підземні води гідрокарбонатно-кальцієві. За даними інтерактивної карти родовищ корисних копалин [6] в Ніжинському районі розвідане родовище Ніжинське, ділянки Ніжинська, Залізнична, Міська, Прогресивна і Машинобудівна. За даними Звіту про результати розвідки підземні води питні призначені для господарсько-питного водопостачання. За даними інтерактивної карти родовищ корисних копалин розвідані родовища питних вод на території с. Вертіївка не зареєстровані.

Прогнозні зміни стану водного середовища, якщо документ державного планування не буде затверджено.

В разі якщо документ державного планування не буде погоджений та не будуть виконані основні інженерно-технічні заходи щодо запобігання забруднення водного середовища, динаміка погіршення його стану не припиниться та в майбутньому призведе до безповоротних змін стану наявних водних об'єктів. Відсутність організованої системи відведення і локального очищення дощових і талих вод з території автомобільної дороги Р-67, централізованих систем водовідведення господарсько-побутових стічних вод, чисельна кількість негерметичних вигрібних ям в межах с. Вертіївка, порушення режимів використання зон санітарної охорони джерел водопостачання, прибережних захисних смуг водотоків та водойм, в подальшому погіршуватимуть стан водного середовища в цілому та підвищують ризики захворювання населення. Відсутність організованої системи відведення і локального очищення дощових і талих вод з території автомобільної дороги Р-67 і в подальшому спричинятиме забруднення водних об'єктів важкими металами, токсичними і канцерогенними речовинами, які утворюються за рахунок осідання і хімічного перетворення викидів від автотранспорту, витікання паливо-мастильних матеріалів, руйнування твердого дорожнього покриття. Відсутність організованого водовідведення поверхневих вод атмосферного походження сприяє локальному підтопленню територій. Відмова від реалізації низки заходів з інженерної підготовки та захисту території на фоні активізації стихійних гідрометеорологічних явищ в подальшому може спричинити ризики активізації процесів підтоплення на ділянках сельбищних територій, що в свою чергу може негативно впливати на експлуатацію та обслуговування приміщень і споруд та створюватиме певні ризики для здоров'я населення.

Відсутність проекту з визначення меж прибережних захисних смуг водотоків та водойм, з

винесенням їх в натурі, чинить негативний вплив на якість води поверхневих водних об'єктів, через порушення вимог водоохоронного законодавства при оформленні актів права власності та/або користування земельними ділянками у прибережних захисних смугах, зонах, а також створює відсутність законодавчих підстав в питаннях контролю та відповідальності за дотриманням режиму господарського використання земель в межах прибережних захисних смуг.

В разі відмови від реалізації інженерно-технічних заходів подальший розвиток житлової, громадської забудови, виробничих об'єктів тощо, спричинятиме подальше погіршення екологічного стану наявних поверхневих водойм, які є елементами природного комплексу населеного пункту, що підтримують мікроклімат існування міської екосистеми і формують оптимальне середовище для його мешканців.

2.4. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ, СТАН ҐРУНТУ.

Згідно агроґрунтового районування [5] територія земельної ділянки детального плану розташована в межах Західної провінції, воднольодовикової рівнини, ґрунтоутворюючі відкладення підстилаються крейдяними породами. Ґрунти дерново-, середньо- і слабопідзолисті супіщані і суглинкові ґрунти надмірно зволожені, характеризуються невисокою родючістю. Вміст гумусу у шарі глибиною до 30 см складає 1,5-2 %. Кислотність і лужність ґрунту від 4 до 5 за показником рН. Рівень забезпеченості ґрунтів азотом (N), фосфором (P) і калієм (K) дуже низький, ґрунти — слабо- і середньо дерново-підзолисті, переважно оглеєні. Ступінь еродованості ґрунтів незначна від 1 до 10 %. Надлишкове зволоження, недостатній природний дренаж обумовили широкий розвиток заболочених місць у пониженнях рельєфу.

Характеристика земельних ресурсів за їх використанням на існуючий стан та на перспективу розвитку населеного пункту наведена в таблиці 1.1. За даними таблиці 48,24% площі населеного пункту використовуються житловою забудовою, 7,7 % площі зайняті транспортною інфраструктурою, наявна ландшафтно-рекреаційна територія і озеленення складають лише 6,86%, сільськогосподарські угіддя (города) 31,90%. В північній частині с. Вертіївка також розміщується кар'єр по видобуванню суглинків, який забезпечує сировиною цегляний завод.

Джерелами забруднення ґрунту в межах населеного пункту в основному є викиди забруднюючих речовин від автотранспорту, несанкціоновані звалища сміття, неконтрольоване використання добрив і інсектицидів, а також відсутність централізованої системи водовідведення.

За даними інтерактивної Карти України [5] у порівнянні з іншими територіями України ступінь забрудненості території Ніжинського району (за кратністю сумарних допустимих величин) нижче середньої. Ймовірнісна оцінка антропоєкологічного ризику за сумарною щільністю радіаційної забрудненості території (умовні одиниці) незначна (від $5,1 \cdot 10^{-4}$ до $1 \cdot 10^{-3}$). Антропоєкологічна оцінка сумарного пестицидного навантаження на ґрунти (в умовних одиницях від 1 до +2,3) і вважається умовно допустимою.

Прогнозні зміни стану земельних ресурсів і ґрунту, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Відсутність актуального Генерального плану з відповідним функціональним зонуванням території може привести до неефективного використання земель, погіршення стану ґрунту, втрати родючості та агрохімічних властивостей і як наслідок втрати врожайності та екологічної чистоти продукції, вирощеної на присадибних ділянках, хаотичної забудови території з порушенням охоронних і захисних зон, що у підсумку не забезпечуватиме безпечні умови життєдіяльності людини та компонентів навколишнього середовища в цілому.

2.5. РОСЛИННИЙ ТА ТВАРИННИЙ СВІТ, БІОРІЗНОМАНІТТА, ЛАНДШАФТ

С. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області розміщується в межах території Лівобережнополіського округу дубово-соснових, дубових, соснових лісів, заплавних луків і евтрофних боліт. Безпосередньо на земельній ділянці населеного пункту рослинність

представлена у вигляді дерев та чагарників. На територіях загального користування деревинна рослинність представлена найбільш розповсюдженими видами - вільхи клейкої (*Alnus glutinosa* (L.) Gaerth), тополі пірамідалної або осики (*Populus tremula* L.), ясена звичайного (*Fraxinus exelsior* L.), липи серцелистої (*Tilia cordata* Mill.), берези (*Bétula*), ліщини (*Corylus avellana*), калини (*Viburnum opulu*), терену (*Prúnus spinósa*) тощо. На присадибних ділянках превалюють плодово-ягідні культури: зерняткові (яблуня, груша, айва, горобина), кісточкові (вишня, черешня, слива, абрикос, персик, алича), горіхоплідні (волоський горіх, ліщина), ягідні (суниці садові, малина, смородина, агрус і ін.), а також виноградні. На територіях, вільних від вирощування сільськогосподарської продукції, трав'яний покрив представлений досить бідною спільнотою з переважанням тривіальних лугових або сорно-лугових видів, серед яких переважають пирій повзучий, берізка польова, тонконіг лучний, кульбаба та інше. В блюдцеподібних зниженнях рельєфу зустрічається осока пухнастоплідна (*Carex lasiocarpa*). Вздовж водотоків поширені угруповання прибережно-водної рослинності, сформовані лепешняком великим (*Glyceria maxima*), рогозом широколистим (*T. latifolia*), очеретом та іншими видами. У водоймах зі сповільненою течією розвиваються угруповання, сформовані лататтям білим (*Nymphaea alba*), лататтям сніжно-білим (*N. candida*), глечиками жовтими (*Nuphar lutea*), рдесником плавучим (*Potamogeton natans*) тощо. В товщі води звичайно ростуть кушир занурений (*Ceratophyllum demersum*), елодея канадська (*Elodea canadensis*), тощо.

Тваринний світ населеного пункту характеризується наявністю видів, що легко пристосовуються до життя на видозмінених урбанізованих територіях, які активно використовуються людиною. Поширеними у даній місцевості є такі види тварин як їжак білочеревий (*Erinaceus roumanicus*), бурозубка звичайна, полівка сіра (*Microtus arvalis*), миша жовтогорла (*Apodemus flavicollis*), миша польова (*Apodemus agrarius*), пацюк сірий (*Rattus norvegicus*). Серед птахів поширеними видами на прилеглій території є жайворонок польовий (*Alauda arvensis*), шпак звичайний (*Sturnus vulgaris*), горобець польовий (*Passer montanus*), щеврик лучний (*Anthus pratensis*), трав'янка лучна (*Saxicola rubetra*), канюк звичайний (*Buteo buteo*), лунь лучний (*Circus pygargus*), лелека білий (*Ciconia ciconia*), сокола (*Pica pica*). Дані види птахів пристосовані до напівприродних умов навколишнього середовища, зміненого діяльністю людини. Серед плазунів поширеними є ящірка прудка (*Lacerta agilis*), жаба трав'яна (*Rana temporaria*), жаба гостроморда (*Rana arvalis*), ропуха сіра (*Bufo bufo*), тритон звичайний (*Triturus cristatus*), ящірка прудка (*Lacerta agilis*), вуж звичайний (*Natrix natrix*), гадюка звичайна (*Vipera berus*), серед комах мають поширення коник зелений (*Tettigonia viridissima*), мураха звичайна *Formicidae*), сонечко семикрапкове (*Coccinella septempunctata*) та інші.

С. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області з західного боку межує з об'єктом природно-заповідного фонду — ботанічний заказник місцевого значення «Боромики» площею 540 га, який був створений рішенням Чернігівського облвиконкому 27.04.1964 року №236 для забезпечення охорони рідкісних, ендемічних видів і фрагментів місцевих фітоценозів. На території ботанічного заказнику переважає лісова рослинність, яка представлена природними лісовими угрупованнями.

Згідно Переліку територій та об'єктів природно-заповідного фонду Чернігівської області станом на 01.01.2019 року, складеного Департаментом екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА [4], найбільш наближеним до території с. Вертіївка є регіональний ландшафтний парк «Ніжинський», який увійшов до складу природно-заповідного фонду території Прип'ятсько-Деснянського екокоридору Національної екологічної мережі в Поліській зоні. В дану територію також входять існуючий ботанічний заказник загальнодержавного значення «Середовщина», ботанічні заказники місцевого значення: «Боромики», «Зайцеві сосни», «Урочище Луб'янка», «Урочище Лисарівщина», а також гідрологічні заказники місцевого значення: «Колісниківський», «Переходівський».

Відомості щодо наявних видів рослин та грибів, що підлягають особливій охороні в межах с. Вертіївка у доступних джерелах інформації відсутні.

Прогнозні зміни стану рослинного, тваринного світів, біорізноманіття, ландшафту, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Хаотичної забудови внаслідок відсутності затвердженого Генерального плану території

населеного пункту, відмова від вдосконалення наявної санітарної системи очищення населеного пункту, може призвести до поширення синантропних угруповань на територію ботанічного заказника, що у підсумку може погіршити стан його компонентів та призведе до втрати рідкісних, ендемічних видів і фрагментів місцевого фітоценозу.

Враховуючи, що основними загрозами біорізноманіттю в межах населеного пункту є зменшення площі озеленення, зон рекреаційного призначення, Генеральним планом передбачається збільшення площі озеленення територій загального користування з 98 га (6,35%) до 292,3 га (15,98%). Збільшення площі озеленення у підсумку поліпшить мікроклімат населеного пункту і сформує оптимальне середовище для його мешканців, перешкоджатиме додатковому нагріванню території, та пом'якшуватиме тепловий вплив на фоні зміни клімату. Відмова від затвердження Генерального плану і в подальшому розводитиме до втрати біорізноманіття та підвищуватиме вразливість населеного пункту до зміни клімату.

2.6. ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

2.6.1 Інженерна інфраструктура населеного пункту.

Інженерне обладнання населеного пункту включає споруди точкового водопостачання, електропостачання, радіофікації та телефонізації. В с. Вертіївка відсутня базова інженерна інфраструктура щодо централізованого водопостачання, газопостачання, та водовідведення, які забезпечують необхідні санітарно-гігієнічні вимоги і створюють сприятливі умови для проживання населення та охорону навколишнього середовища від забруднення. Теплопостачання забезпечується локальними теплотехнічними установками, які працюють на біомасі.

А) Водопостачання, водовідведення

На Генеральному плані та плані зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району зазначена наявність дванадцяти водозабірних свердловин, які в основному розміщуються на територіях виробничих об'єктів. Джерелом питного водопостачання населення є дві артезіанські свердловини, комунальні підземні шахтні колодязі, а також шахтні колодязі та свердловини, які знаходяться у приватній власності. Обсяги водоспоживання на існуючий стан складають 1,12 тисяч м³/рік.

Населений пункт не охоплений централізованою системою водовідведення. Відведення стічних вод в основному здійснюється локальними каналізаційними мережами у вигрібні ями. Загальне надходження стічних вод на існуючий стан 0,99 тисяч тисяч м³/рік.

Постійний контроль за якістю питних підземних вод не здійснюється. Тому, враховуючи наявність в межах с. Вертіївка двох кладовищ, одне з яких є діючим, стихійних несанкціонованих звалищ відходів (включаючи відходи атрибутів поховань - вінків та квітів, виготовлених із полімерних матеріалів), водопроникних вигрібних ям, відсутність централізованої системи водовідведення, можна припустити, що якість питних вод у більшій частині точкових джерел питного водопостачання за своїми органолептичними, хімічними, мікробіологічними і бактеріологічними показниками може не відповідати вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», [15].

Основним з напрямків забезпечення здоров'я людини є влаштування на базі сучасних з ресурсозберігаючих технологій централізованої системи водопостачання для максимального забезпечення населення с. Вертіївка водою питної якості, яка відповідатиме санітарним вимогам. Сумарний обсяг водоспоживання у підсумку планується збільшити до 3,22 тисяч м³/рік.

Для захисту підземних джерел водопостачання одним з пріоритетних напрямків є максимальне охоплення населеного пункту централізованою системою водовідведення з метою мінімізації кількості негерметичних вигрібних ям, які є джерелами мікробіологічного і бактеріологічного забруднення підземних вод. Враховуючи у перспективі збільшення сумарних обсягів водовідведення до 2,86 тисяч м³/рік населений пункт потребуватиме організації системи централізованого водовідведення з улаштуванням очисних споруд за межами населеного пункту.

Прогнозні зміни інженерної інфраструктури, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Відсутність актуального Генерального плану з відповідним функціональним зонуванням території, який є базою для стратегічного планування, призведе до неможливості розвитку інженерної інфраструктури та відмови від максимального охоплення населеного пункту системами централізованого водопостачання та водовідведення, які окрім забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, у підсумку забезпечуватимуть інвестиційну привабливість населеного пункту, збільшення кількості робочих місць та можливість отримувати грошові надходження до місцевого бюджету, що в свою чергу є запорукою сталого розвитку селища.

2.6.2 Система санітарного очищення території.

Система очищення с. Вертіївка планово-регулярна, що передбачає регулярне (за графіком) збирання побутових відходів з побудинкових територій та вивезення їх до місця захоронення.

Захоронення твердих побутових відходів с. Вертіївка здійснюється на наявному звалищі ТПВ Вертіївської сільської ради, яке внесено до обласного реєстру місць видалення відходів за №541 від 24.04.2017 року. Площа сміттєзвалища 3 га. Обсяг видалення відходів станом на 23.07.2018 року 407 тонн. Місце видалення відходів віднесено до категорії “В” - небезпечне. Звалище ТПВ розміщування на північ відстані 3 км від с. Вертіївка та на відстані 0,55 км на південний захід від с. Титівка. Захоронення відходів здійснюється шляхом скидання на землю. Звалище не відповідає екологічним вимогам. Відсутні захисні споруди, донний та бортові ізоляційні екрани. Сорткування ТПВ не здійснюється. Моніторингові спостереження за станом компонентів довкілля в місці розміщення сміттєзвалища не проводяться.

В статистичній інформації Управління статистики в Чернігівській області [8] дані поводження з відходами по Ніжинському району відсутні.

Обсяги утворення відходів за основними показниками Генерального населеного пункту складають: існуючий стан 1,18 тисяч т/рік, в перспективі обсяг утворення відходів збільшиться до 3,386 тисяч т/рік.

З метою вдосконалення системи санітарного очищення населеного пункту пропонується запровадження системи роздільного збору сміття зі створенням пунктів збору вторинних ресурсів (папір, ПЕТ-пляшки та інші вироби з полімерів, скло, метал). З метою запобігання потрапляння відходів I - III класів небезпеки на місця видалення побутових відходів та довкілля пропонується створення стаціонарних (мобільних) пунктів прийому небезпечних відходів від населення, таких як: відпрацьовані акумуляторні батареї, масла та шини від експлуатації приватного автотранспорту, відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади що містять ртуть тощо з подальшою їх передачею для переробки/знешкодження спеціалізованим організаціям, які мають право на поводження з небезпечними відходами.

Враховуючи прогноз щодо зростання обсягів утворення відходів, організація пунктів приймання вторинної сировини дозволить у підсумку зменшити обсяги захоронення відходів на сміттєзвалище. Підвищення рівня екологічної свідомості населення, культури поводження з твердими побутовими відходами, включаючи впровадження заходів з заохочення населення до сортування сміття в місцях їх утворення, поліпшить екологічний стан територій, як в межах населеного пункту, так і поза його межами, що сприятиме оздоровленню довкілля в цілому.

Прогнозні зміни системи санітарного очищення території, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Збільшення обсягів утворення відходів без впровадження ресурсозберігальних заходів потребуватиме збільшення площі для їх захоронення та відповідно збільшення площі негативного впливу на стан довкілля. Проблема поводження з відходами стоїть серед низки екологічних проблем, які мають місце в області, тому що відходи є одним із найбільших забруднювачів навколишнього середовища та негативно впливають на всі компоненти довкілля. Ситуація ускладнюється й тим, що зберігається значний розрив між обсягами накопичених відходів і обсягами їх знешкодження та використання.

2.6.3 Здоров'я населення.

За даними [13] на захворюваність та здоров'я населення впливають шість основних чинників: 1) генетична спадковість населення, 2) природне середовище (лікувальні та рекреаційні властивості ландшафтів, лісових масивів, підземних вод тощо (позитивні чинники), забруднення атмосферного повітря стаціонарними та пересувними джерелами, забруднення ґрунтів, поверхневих та підземних вод, радіаційне забруднення, неефективне поводження з відходами тощо (негативні чинники)); 3) демографічна ситуація та демографічна поведінка (очікувана тривалість життя, середній вік населення, рівень смертності, статеві-вікова структура населення, масштаби та інтенсивність міграційних процесів тощо), 4) рівень розвитку та особливості організації системи охорони здоров'я (забезпеченість медичною інфраструктурою та фахівцями, якість та фізична і економічна доступність надання медичних послуг; рівень вакцинації населення; своєчасність проведення медичних реформ, ефективність управління медичною сферою, підготовка кадрів для охорони здоров'я, державне фінансування медичної сфери тощо); 5) соціально-культурне середовище та спосіб життя населення (рівень соціальної напруги, поширення соціальних хвороб (тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії), особливості харчування, особливості середовища проживання, праці, відпочинку (у тому числі, наприклад, стреси, гіподинамія); поширення міського способу життя рівень релігійності населення тощо); 6) рівень та особливості соціально-економічного розвитку території (спеціалізація регіонів, рівень індустріалізації, рівень безробіття, доходів та витрат населення, поширення бідності, сформованість середнього класу тощо).

Враховуючи відсутність даних щодо стану здоров'я населення в с. Вертіївка, аналіз стану здоров'я населення виконаний на базі даних, наведених у листі Управління охорони здоров'я Чернігівської обласної адміністрації №01-07/5503 від 12.11.2019 року для Ніжинського району. Загальна захворюваність населення оцінюється за показниками поширення хвороб, первинної захворюваності та інвалідності. Показники захворюваності населення Ніжинського району за останні три роки наведені в наступній таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Демографічні дані та показники захворюваності	2016 рік		2017 рік		2018 рік	
	Ніжинський район	Чернігівська область	Ніжинський район	Чернігівська область	Ніжинський район	Чернігівська область
Народжуваність (на 1 тис. населення)	3,0	8,2	1,7	7,4	2,3	6,8
Смертність (на 1 тис. населення)	24,4	17,9	24,3	17,8	25,2	18,2
Захворюваність (на 100 тисяч населення), в т.ч	58236,2	72223,2	55536,5	72092,9	53255,4	65866,7
Новоутворення (на 100 тисяч населення)	609,7	830,3	648,8	697,4	617,4	848,9
Хвороби органів дихання (на 100 тисяч населення),	28870,6	36886,4	29129,6	35624,6	27877,4	33363,6
в тому числі алергічний риніт (на 100 тисяч населення)	53,8	61,5	29,2	69,6	59,2	56,2
Травми, отруєння (на 100 тисяч населення)	5150,1	5381,6	5758,9	5634,3	5050,5	5423,0

Демографічні дані та показники захворюваності	2016 рік		2017 рік		2018 рік	
	Ніжинський район	Чернігівська область	Ніжинський район	Чернігівська область	Ніжинський район	Чернігівська область
Хвороби системи кровообігу (на 100 тисяч населення)	4529,6	3940,8	3203,8	3986,2	2954,1	3577,6
Хвороби органів травлення (на 100 тисяч населення)	2951,6	2141,1	1939,1	2001,4	1353,2	1623,0
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби (на 100 тисяч населення)	667,6	2075,2	783,6	2154,8	983,5	1965,3
Хвороби шкіри і підшкірної клітковини (на 100 тисяч населення)	1631,8	3878,1	1323,1	3957,2	1146,2	3699,5

За даними таблиці народжуваність по Ніжинському району перевищує смертність в 8,13-14,3 рази. За останні два роки у порівнянні з 2016 роком спостерігається незначне зменшення захворюваності населення, однак відсоток захворюваності у порівнянні з іншими районами Чернігівської області досить високий і коливається від 55,2% до 58,2 %. У структурі захворюваності населення працездатного віку Ніжинського району перше місце посідають хвороби органів дихання (49,7 — 52,4%), однак відсоток захворюваності на алергічний риніт незначний, друге – травми, отруєння (8,8-10,4%), третє - хвороби системи кровообігу (5,5-7,8%), четверте – хвороби органів травлення (12,5-5,07%), п'яте — хвороби шкіри (2,15-2,8%) останнє деякі інфекційні та паразитарні хвороби (1,15-1,85%).

Найвищий показник захворювання населення Ніжинського району стосуються органів дихання, та є характерним як для Чернігівської області, так і в цілому для України. Однією з причин високої захворюваності органів дихання є біохімічні чинники навколишнього середовища, які надходять до організму через харчові ланцюги, що включають хімічний склад ґрунту, повітря та води, а також живі збудники та їх токсичні продукти, отруйні рослини і алергени рослинного походження тощо. Особливо актуальним це є для с. Вертіївка, яке внаслідок функціонування наявної транспортної інфраструктури, яка є найбільшим забруднювачем повітря, ґрунту і води, безперечно впливає на стан здоров'я населення даного населеного пункту. Показник захворюваності населення с. Вертіївка є індикатором стану довкілля в межах селища.

Значний вплив на поширення захворюваності населення також мають демографічні характеристики населення, зокрема, коефіцієнти смертності та природного приросту населення, статеві-вікова структура, середній вік та очікувана тривалість життя населення. В результаті низького рівня народжуваності та досить високого рівня смертності спостерігається депопуляція населення Ніжинського району, області та України в цілому.

Одним з чинників збільшення рівня смертності населення є зміна клімату, яке супроводжується збільшенням частоти хвиль спеки, частоти високих денних і нічних температур. Вплив високих температур в першу чергу відчують на собі представники старших вікових груп, діти раннього віку, особи зі слабким здоров'ям - найбільш вразливі категорії населення. Більшість додаткових смертних випадків під час наступу екстремальних температур припадає на людей, у яких вже було захворювання серцево-судинної системи, органів дихання, діабету тощо.

Прогнозні зміни здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Якщо документ державного планування не буде затверджений, поліпшення стану здоров'я населення не відбуватиметься, та на фоні демографічної кризи призведе до занедбаності селища в цілому. Рішеннями Генерального плану передбачається поліпшення стану повітря, ґрунтів та води, які є базовими компонентами для збереження здоров'я людини, забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення шляхом вдосконалення інженерної інфраструктури, системи санітарного очищення території, поліпшення мікроклімату і стану довкілля в цілому, створення умов для працевлаштування, відпочинку, лікування тощо.

2.6.4 Соціально-економічні умови

Селище Вертіївка є адміністративним центром Вертіївської сільської ради, розташоване на південно-східній частині Чернігівської області, розміщується на відстані 52 км від обласного центру (м. Чернігів) та за 15 км від районного центру (м. Ніжин). В селищі функціонує залізнична станція на лінії Чернігів-Ніжин. Через населений пункт проходить регіональна автомобільна дорога Р-67 Чернігів-Ніжин-Прилуки-Пирятин, з півдня села походить міжнародна автомобільна дорога М-02 Кіпті-Глухів-Бачівск. На існуючий стан площа села складає 1546,3 га, в тому числі площа житлової забудови становить 746 га (48,2%), виробничо-складської 26,6 га (1,72 %), комунальної 7,7 га (0,5%), громадського призначення з 16,4 га (1,06 %), установ відпочинку та туризму з 2,4 га (0,16%) (див. таблицю 1.1.). Сільськогосподарські землі в населеному пункті займають площу 493,2 га та представлені орними землями, що використовуються для ведення особистих селянських господарств, а також кормовими угіддями – сіножатями та пасовищами. Основною структурно-плановою одиницею населеного пункту є квартали з одноповерховою забудовою. Кількість населення на існуючий стан 3917 осіб.

Головною метою соціально-економічного розвитку селища на перспективу є створення сприятливих умов для населення на основі раціонального використання територіально-ресурсного потенціалу, вдосконалення виробничої, соціальної та інженерної інфраструктури. Генеральним планом передбачається збільшення площі населеного пункту до 1826,4 га та кількості населення до 11288 осіб. Проектом перспективного розвитку передбачається збільшення території житлової забудови до 1162,1 га (63,52%), установ громадського призначення до 39 га (2,13%), установ відпочинку та туризму до 7,0 га (0,38%). Для поліпшення мікроклімату і середовища життєдіяльності населення передбачається збільшення елементів екологічної мережі, озеленення територій загального користування з 106 га (6,86%) до 275 га (15,03%) та улаштування озеленення спеціального призначення площею 185 га. Збільшення площі транспортної інфраструктури передбачається в основному за рахунок улаштування вулично-дорожньої мережі на територіях запланованої житлової забудови, а також для розміщення автозаправних комплексів і станцій технічного обслуговування автомобілів. Для забезпечення економічного розвитку населеного пункту передбачається збільшення площі виробничих і складських об'єктів до 118,6 га (6,5%). Комунальна територія збільшиться до 9 га за рахунок організації нового кладовища.

На існуючий стан мережа установ обслуговування населеного пункту розвинена недостатньо та не задовольняє потреби населення в необхідних послугах, а їх розташування не завжди враховує максимально допустимі радіуси обслуговування: недостатня кількість закладів дошкільної освіти, закладів охорони здоров'я, закладів первинної та вторинної допомоги, магазинів продовольчих та непродовольчих товарів, клубних закладів, центрів культури та дозвілля. Тому Генеральним планом на перспективу передбачається будівництво дитячих дошкільних закладів, лікарської амбулаторії, центру дозвілля із закладами культури і спорту, розміщення відкритих спортивних майданчиків, розширення території для розміщення підприємств торгівлі, громадського харчування, пункту побутового обслуговування, облаштування ринку, збільшення площі комунальних об'єктів.

Соціально-економічні проблеми та ризики району:

- недостатня кількість робочих місць, високий рівень безробіття населення працездатного віку;

- природне скорочення чисельності населення, зростання демографічного навантаження на особу працездатного віку; низький рівень розвитку соціальної і комунальної сфери;
- вузький спектр виробничої діяльності;

Передумови для подальшого соціально-економічного розвитку:

- сприятливе географічне положення та наявність транспортних вузлів;
- наявність передумов розвитку виробничої діяльності;
- наявний потенціал трудових ресурсів;
- диверсифікація промислового виробництва.

Прогнозні зміни соціально-економічних умов, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Стратегічним напрямком розвитку с. Вертіївка є формування високоефективного виробничого комплексу, орієнтованого на досягнення сталого розвитку, що є можливим за рахунок максимально ефективного використання ресурсного потенціалу, об'єднання економічних, соціальних та екологічних інтересів, проведення активної інвестиційної політики, стимулювання підприємництва з метою підвищення рівня і якості життя громади. Тому відсутність актуального Генерального плану населеного міста призведе до неможливості стратегічного планування збалансованого розвитку території, погіршення стану соціально-економічного середовища, уповільнення економічного зростання, поглиблення демографічної і екологічної криз тощо.

2.7. SWOT-АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В С. ВЕРТІЙВКА

SWOT-аналіз екологічної ситуації с. Вертіївка виконаний на основі аналізу характеристики компонентів поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення і соціально-економічних умов, наведених у пунктах 2.1-2.6 та представлений у наступній таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
• Водні ресурси (поверхневі водні об'єкти та розміщення в межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну, яке є джерелом питного водопостачання); • Наявність в межах населеного пункту родовища суглинків, які є сировиною цегельної промисловості; • Вигідне географічне розташування на перетині автомобільних шляхів; • Розвинена інфраструктура залізничного і автомобільного транспорту; • Розгалужена система зелених насаджень, наявність рекреаційних зон в межах селища, та об'єкта ПЗФ місцевого значення, що межує з с. Вертіївка; • Наявність сміттєзвалища для захоронення ТПВ; • Активність громадськості в питаннях сталого розвитку селища.	• Значна частина забруднення атмосферного повітря припадає на автомобільний транспорт; • Недостатній обсяг спеціального озеленення вздовж автомобільної інфраструктури і навколо населеного міста; • Низький рівень впровадження енергоефективних технологій; • Порушення режимів використання зон санітарної охорони джерел водопостачання, прибережних захисних смуг водотоків та водойм; • Відсутність технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм селища, з винесенням їх меж в натуру; • Недостатній розвиток і благоустрій рекреаційної зони вздовж водотоків; • Відсутність єдиної консолідуючої природоохоронної програми або стратегії; • Вразливість населеного пункту до зміни клімату; • Порушення зон санітарної охорони кладовищ; • Збільшення обсягів побутових відходів та

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
	обсягів небезпечних відходів; - Відсутність аналізу захворюваності населення у зв'язку із забрудненням довкілля; - Відсутність систем централізованого водопостачання і водовідведення; - Відсутність централізованої системи водовідведення дощових і талих вод; - Сміттєзвалище не облаштоване захистом від забруднення підземних вод; - Відсутність ефективного енергоменеджменту та плану дій сталого енергетичного розвитку; - Недостатній розвиток і благоустрій рекреаційної зони вздовж водотоків;
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
- Стимулювання енергоефективності у виробництві та житлово-комунальній сфері; - Використання альтернативних джерел енергії; - Розширення сфери економічної діяльності селища; - Розвиток території, збільшення можливостей фінансування економічних, соціальних та екологічних програм; - Підвищення інвестиційної привабливості території; - Впровадження енергоощадних технологій;	- Політична нестабільність і воєнні дії на сході України; - Зростання рівню забруднення повітря в межах населеного пункту за рахунок роботи двигунів внутрішнього згорання автотранспорту; - Зростання рівню забруднення поверхневих водних об'єктів за рахунок відсутності систем збирання та очищення дощових і талих вод; - Високий ризик інфекційних і паразитарних захворювань населення наслідок відсутності централізованого водопостачання, порушення зон санітарної охорони наявних точкових джерел водопостачання, неупорядковане розміщення кладовищ; - Загроза забруднення компонентів довкілля (води, ґрунту повітря) внаслідок невідповідності екологічним вимогам наявного сміттєзвалища ТПВ; - Погіршення здоров'я населення внаслідок забруднення довкілля.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).

З метою визначення основних факторів впливу у ході СЕО був проведений аналіз чинників потенційного впливу на довкілля в зв'язку із реалізацією заходів, передбачених Генеральним планом та планом зонування території (Зонінг) с. Вертіївка. Територіальний поділ, який міститься в проекті Генплану, було оцінено методом групування об'єктів за стандартними архітектурно-планувальної категоріями (виробничі, складські, комунальні, багатоцільові житлові райони та інше) з метою визначення основних факторів впливу, пов'язаних з конкретними заходами селищного розвитку.

Оцінка цілей Генплану враховувала екологічні завдання місцевого рівня, інтереси ефективного і стабільного економічного розвитку населеного пункту та підвищення якості життя. У центрі уваги вищезазначеної оцінки були чинники та наслідки потенційного впливу на стан довкілля, пов'язані із запланованими змінами призначення земельних ділянок і масштабних пропозиціях розвитку, передбачених Генеральним планом та планом зонування території (Зонінг) с. Вертіївка

Основні фактори впливу, пов'язані зі здійсненням Генплану, наступні:

- *повітряне середовище*: можливість поліпшення стану повітря в місці проходження регіональної автомобільної дороги внаслідок впровадження організаційно-технічних заходів, та одночасного погіршення стану повітря в місцях розвитку виробничо-складських об'єктів, а також в місцях розміщення житлової забудови в наслідок застосування для опалення приміщень локальних установок спалювання твердого органічного палива (в основному біомаси), які працюватимуть в осінньо-зимовий період;
- *водні ресурси*: розширення доступу населення до систем водопостачання, улаштування системи водовідведення, що дозволить зменшити негативний вплив на підземні води;
- *земельні ресурси*: зменшення площі земель сільськогосподарського призначення та відповідно збільшення площі житлової забудови, виробничо-складських об'єктів і об'єктів транспортної інфраструктури, поліпшення стану ґрунту за рахунок впровадження централізованої системи збирання та очищення дощових і талих вод, визначення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм селища, з винесенням їх меж в натуру, намив і підсилення територій для запобігання підтопленню.
- *відходи*: відсутність заходів захисту компонентів довкілля (води, ґрунту повітря) від забруднення з боку існуючого зміттєзвалища твердих побутових відходів, організація пунктів приймання вторинної сировини, що в очевидь зменшить обсяг захоронення відходів на сміттєзвалищі та запобігатиме надходженню на захоронення небезпечних відходів;
- *біорізноманіття*: поліпшення стану існуючих і збільшення площі зелених зон, включаючи зелені насадження спеціального призначення;
- *здоров'я населення*: охоплення населеного пункту системами централізованого водопостачання і водовідведення, улаштування зелених насаджень спеціального призначення, розширення рекреаційних зон, об'єктів відпочинку, спорту, освіти, лікувальних закладів, що сприятиме зменшенню показників захворювання населення с. Вертіївка. В місцях розміщення житлових кварталів передбачається улаштування дитячих дошкільних закладів, об'єктів торгівлі, відкритих спортивних майданчиків.

Основні фактори впливу на стан довкілля в результаті реалізації Генплану наведені в таблиці 3.1. В таблиці використана наступна шкала оцінки:

- +2 суттєво позитивний вплив;
- +1 помірний позитивний вплив;
- 0 очікуваний вплив відсутній;
- 1 помірний негативний вплив;
- 2 суттєво негативний вплив.

Площі територій, які ймовірно зазнають впливу, приймалися виходячи з площі перспективного розвитку селища, факторів впливу і розмірів охоронних зон, встановлених будівельним і санітарним нормативами для відповідних видів виробничої діяльності.

Фактори імовірного впливу в результаті запланованих змін призначення територій

Таблиця 3.1

Назва і призначення території існуючий стан	Назва і призначення території відповідно до Генплану (перспектива)	Місце знаходження	Розмір ділянки	Потенційний вплив на компонент довкілля, в балах				Коментар
				Повітря	Водне середовище	Ґрунт	Біорізноманіття	
Територія с/г призначення, рілля, городи	Територія житлової садибної забудови і блокованої малоповерхової забудови	Західна частина обмежена вул. Тракторна - Лесі Українки, південно-західна частина обмежена вул. Лесі Українки - Генерала Кочагіна - Миколаївська, південно-західна частина обмежена вул. Миколаївська - Кирпоноса, північна частина уздовж вул. Миру, північно-західна частина обмежена вул. Ромашкова - Липіврижська, східна частина обмежена вул. Гоголя - Незалежності, північно-східна частина обмежена вул. Миру-Польова	1162,1 га	-1	+1; -1	-1; +1	?	-1 збільшення кількості локальних теплотехнічних установок; +1; -1 збільшення обсягів водоспоживання/водовідведення; +1; -1 Збільшення обсягів відходів, вилучення з відходів вторинної сировини
Територія с/г призначення, рілля, городи	Території для розміщення виробничих об'єктів У класу за санітарною класифікацією (санітарно-захисна зона розміром 50 метрів)	З півночі с. Вертіївка на перетині вул. Мічуріна та Північна, вул. Козацька Північна - східна частина міста на перетині вул. Миру і вул. Вокзальна, в районі перетину вул. Вокзальна - Польова західна частина селища по вул. Генерала Корчагіна східна частина вздовж залізничної колії від вул. Хещатик до вул. Гоголя та від вул. Гоголя до вул. Мохнатівка, південна частина селища по вул. Миру	26,6 га	-1	-1	-1	-1	-1 збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин, утворення відходів, стічних вод тощо;

Назва і призначення території існуючий стан	Назва і призначення території відповідно до Генплану (перспектива)	Місце знаходження	Розмір ділянки	Потенційний вплив на компонент довкілля, в балах				Коментар
				Повітря	Водне середовище	Ґрунт	Біорізноманіття	
Територія с/г призначення, рілля, городи	Територія для розміщення дитячого дошкільного закладу, відкритих спортивних майданчиків	Південно-східна частина селища вул. Вокзальна західна частина селища вул. Л. Українки — вул. Тракторна південно-східна частина між вул. Ромашкова і Липіврижська, південна частина в районі вул. Урожайна	≈6,4 га	-1	-1	0	0	-1 викид забруднюючих речовин і парникових газів від локальної теплотехнічної установки опалення, яка працює на біомасі, збільшення обсягів утворення стічних вод
Територія с/г призначення, рілля, городи	Територія для розміщення підприємств торгівлі, ринку тощо	Південно-східна частина в районі перетину по вул. Польовій-Боженко центральна частина по вул. Шевченко, південна частина в районі вул. Урожайна	≈12,4 га	-1	-1	-1	0	-1; викид забруднюючих речовин і парникових газів від малотоннажного вантажного автотранспорту, збільшення обсягів утворення відходів від торговельної діяльності, локальне утворення значної кількості стічних вод
Територія с/г призначення, рілля, городи	Територія для розміщення пасажирської автостанції	Південно-східна частина по вул. Польовій	≈1,0 га	-2	-1	-1	0	-2 викид забруднюючих речовин і парникових газів від пасажирського автотранспорту, збільшення обсягів утворення відходів, включаючи небезпечні, локальне утворення значної кількості стічних вод

Назва і призначення території існуючий стан	Назва і призначення території відповідно до Генплану (перспектива)	Місце знаходження	Розмір ділянки	Потенційний вплив на компонент довкілля, в балах				Коментар
				Повітря	Водне середовище	Ґрунт	Біорізноманіття	
Територія культурно-спортивного комплексу	Розміщення лікарської амбулаторії	Центральна частина селища, по вул. Шевченка	-	-1	-1	-1	0	-1 викид забруднюючих речовин і парникових газів від теплотехнічної установки (опалення); утворення відходів, включаючи медичні), утворення стічних вод
Часткове в межах смуги відведення регіональної дороги Р-67, частина земель с/г призначення, часткове виробничі землі	Для розміщення об'єктів транспортної інфраструктури (СТО, АЗС, стоянки, гаражі)	Північ початок вул. Миру	≈ 1 га	-2	-1	-2	0	-2 викид забруднюючих речовин і парникових газів від пасажирського автотранспорту, збільшення обсягів утворення стічних вод відходів, включаючи відходи 1-3 класів небезпеки
Територія с/г призначення, рілля, городи	Територія для розміщення центру дозвілля, культури і спорту	Центр селища вул. Миру-провулок Миру	-	-1	-1	-1	0	-1 викид забруднюючих речовин і парникових газів від теплотехнічної установки (опалення); утворення твердих відходів і стічних вод

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).

Виходячи з оцінки факторів ризику і потенційного впливу на компоненти довкілля був проведений аналіз чинників і ризиків потенційного кумулятивного впливу з метою ідентифікації найбільш значущих екологічних проблем, в тому числі ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документу державного планування.

Основними негативними факторами впливу в разі реалізації Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка, які вноситимуть внесок у формуванні негативних кумулятивних ефектів на даній території є:

- забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин і парникових газів, що надходитимуть від локальних теплотехнічних установок спалювання житлової забудови, об'єктів торгівлі, дошкільних закладів, амбулаторії тощо, від процесів функціонування виробничих об'єктів з санітарною класифікацією У класу, роботи двигунів пасажирського і вантажного автомобільного транспорту тощо;
- забруднення ґрунту за рахунок збільшення обсягів утворення відходів твердих побутових комунальних, відходів об'єктів торгівлі, відходів медичних, відходів від функціонування об'єктів транспортної інфраструктури (СТО, вокзали тощо), включаючи небезпечні відходи;
- забруднення водного середовища, включаючи підземні води, за рахунок:
 - а) збільшення обсягів утворення господарсько-побутових стічних вод в основному внаслідок розширення території житлової забудови, функціонування об'єктів торгівлі, ринку, пасажирського автовокзалу, дошкільних закладів та центру дозвілля;
 - б) збільшення обсягів утворення дощових і талих вод на новозбудованих водонепроникних поверхнях (поїзних шляхів, тротуарів тощо);

Основними ризиками для здоров'я населення с. Вертіївка є відсутність систем централізованого водопостачання і водовідведення, які є базовими для забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, також відсутність систем відведення дощових і талих вод, високий ризик підтоплення територій житлової забудови на фоні збільшення кількості стихійних гідрометеорологічних явища внаслідок зміни клімату.

Основним ризиком для наявного об'єкту природно-заповідного фонду є поширення на територію ботанічного заказника синантропних угруповань, які притаманні житловим забудовам, внаслідок наближення цієї забудови до об'єкту ПЗФ, що у підсумку може погіршити стан його компонентів та призведе до втрати рідкісних, ендемічних видів і фрагментів місцевого фітоценозу.

Оцінка кумулятивних впливів на конкретний реципієнт дозволила ідентифікувати найбільш значущі екологічні проблеми, які стосуються документа державного планування, а також визначитися з основними цілями охорони довкілля, тому числі здоров'я населення.

Узагальнені результати факторів ризику кумулятивного впливу, найбільш значущі екологічні проблеми, в тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документу державного планування, а також цілі охорони довкілля, пов'язані з провадженням документу державного планування, наведені в таблиці 4.

Таблиця 4

Фактори негативного впливу за даними таблиці 3.1	Фактор потенційного кумулятивного негативного впливу	Екологічна проблема	Ціль охорони довкілля, в тому числі здоров'я населення
Атмосферне повітря помірний негативний вплив (-1)	Погіршення якості повітря внаслідок збільшення викидів забруднюючих речовин від автотранспорту,	Посилення антропогенної дії на стан атмосферного повітря в місцях концентрації поїзних доріг та установок	Впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій

Фактори негативного впливу за даними таблиці 3.1	Фактор потенційного кумулятивного негативного впливу	Екологічна проблема	Ціль охорони довкілля, в тому числі здоров'я населення
	промислових/сільсько-господарських об'єктів, а також від локальних теплотехнічних установок спалювання	спалювання, які використовуються/використовуватимуться для опалення житлової, громадської забудови	
Водне середовище, помірний негативний вплив (-1)	Прогресивне погіршення якісного стану води поверхневих об'єктів і підземних вод внаслідок відсутності централізованих систем водовідведення і неупорядкованості розміщення кладовищ по відношенню до джерел водопостачання	Високий ризик інфекційних і паразитарних захворювань населення, відсутність доступу населення до води питної якості	Впровадження водоохоронних заходів організаційно-технічного характеру для забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення, розвиток інженерної інфраструктури
Земельні ресурси, ґрунт, помірний негативний вплив (-1)	Збільшення площі земель виробничого призначення Збільшення обсягів утворення відходів, включаючи небезпечні	Невідповідність наявного сміттєзвалища екологічним вимогам, забруднення повітря, ґрунту, водного середовища, збільшення площі земельних ресурсів для захоронення ТПВ Ризик погіршення стану ботанічного заказнику внаслідок поширення на його територію синантропних угруповань біоценозу	Поліпшення системи санітарного очищення населеного пункту, активне залучення населення до збереження наявних ландшафт рекреаційних та об'єкту ПЗФ, як джерела забезпечення оптимального існування людини

Виконання передбачених цілей охорони довкілля, спрямованих на забезпечення екологічних потреб населення, підтримання екологічної безпеки, раціональне використання, охорону і відтворення природних ресурсів забезпечить пом'якшення негативного впливу запропонованих змін призначення території.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.

В розділі наводиться зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені іншим державним стратегічним програмами, які діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, та стосуються Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час документа державного планування.

Аналіз відповідності Генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля на державному і регіональному рівнях, наведений в таблиці 5. Шляхами врахування зобов'язань у сфері охорони довкілля під час підготовки Генерального плану було порівняння екологічних цілей, встановлених на державному і інших рівнях з рішеннями, передбаченими Генеральним планом. Ступінь поширювання зобов'язання визначалася виходячи з наступних критеріїв: (+) повне, якщо ступінь зобов'язання поширюється на рішення Генплану в повному обсязі, (+/-) часткове, якщо ступінь зобов'язання поширюється часткове або на окремі частини Генплану. Зобов'язанням у сфері охорони довкілля на державному і регіональному рівнях, які не поширюються на рішення Генерального плану в таблиці не наводяться.

Аналіз відповідності Генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля на міжнародному рівні, наведений в таблиці 6. Шляхами врахування зобов'язань у сфері охорони довкілля під час підготовки Генерального плану було порівняння екологічних цілей, встановлених на міжнародному рівні і ратифікованих на території України, з рішеннями, передбаченими Генеральним планом. Ступінь поширювання зобов'язання визначалася виходячи з наступних критеріїв: (+) повне, якщо ступінь зобов'язання поширюється на рішення Генплану в повному обсязі, (+/-) часткове, якщо ступінь зобов'язання поширюється часткове або на окремі частини Генплану, (0) - нейтральне, якщо об'єкт зобов'язань відсутній та/або знаходиться на значній відстані від межах Генплану.

Більшість заходів, передбачених Генеральним планом, в частині розвитку території, інженерної інфраструктури, поводження з відходами, використання сучасного високоефективного устаткування за умови їх виконання сприятимуть пом'якшенню негативного впливу наслідок реалізації запланованих змін використання території населеного пункту.

Аналіз відповідності рішень Генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля на державному і регіональному рівнях

Таблиця 5

Назва програм національного, регіонального місцевого рівнів	Екологічні цілі	Компонент довкілля, що стосується документу державного планування	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, що стосуються документу державного планування	Ступінь поширення зобов'язання (+) повне; (+/-) часткове
Постанова Верховної Ради України “Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки	Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та збереження генофонду Українського народу	Атмосферне повітря, ґрунт, водне середовище, здоров'я населення	Стратегія і тактика гармонійного розвитку територіально-планувальної структури с. Вертіївка, підтримання сприятливого в екологічному відношенні довкілля, інфраструктури та умов для праці, відпочинку і фізичного розвитку, розвиток важливих сфер життєдіяльності, таких як водопровід і каналізаційна мережа, які безпосередньо впливають на екологічний стан території і якість питної води	(+) повне
Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. N 1376	Моніторинг стану довкілля	Атмосферне повітря, водне середовище, ґрунт	Моніторинг стану водного середовища, атмосферного повітря, поводження з відходами тощо.	(+/-) часткове
Програма охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки, затверджена рішенням обласної рада від 17.06.2014 року	Поводження з відходами, охорона підземних вод	Водне середовище, ґрунт	Збереження задовільного стану підземних вод, впровадження найкращих доступних технологій поводження з відходами, впровадження роздільного збору побутових відходів	(+) повне
Регіональна цільова Програма розвитку водного господарства Чернігівської області на період до 2021 року, затверджена рішенням обласної рада від 29.03.2013 року	Реалізації державної політики у сфері управління, використання та відтворення водних ресурсів	Водне середовище	Поліпшення екологічного стану поверхневих вод, поліпшення екологічного стану осушених угідь, захисту сільських населених пунктів від шкідливої дії води	(+) повне

Назва програм національного, регіонального місцевого рівнів	Екологічні цілі	Компонент довкілля, що стосується документу державного планування	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, що стосуються документу державного планування	Ступінь поширення зобов'язання (+) повне; (+/-) часткове
Програма використання та охорони земель Чернігівської області на 2011-2020 роки, затверджена рішенням обласної рада від 25.03.2011 року	Сприяння розв'язанню екологічних та соціальних проблем села, розвитку високоефективного конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, збереження природних цінностей агроландшафтів	Земельні ресурси, ґрунт	Оптимізації схеми землекористування селища, сприяння розв'язанню екологічних та соціальних проблем населеного пункту	(+) повне
Довгострокова Комплексна регіональна програма коригування, розроблення містобудівної документації та місцевих правил забудови населених пунктів Чернігівської області на 2005 - 2020 роки, затвердженої розпорядженням голови облдержадміністрації від 22 липня 2004 року № 215	Сталий розвиток територій шляхом встановлення балансу між задоволення сучасних потреб людини і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи безпечне і здорове довкілля.	Атмосферне повітря, земельні ресурси і ґрунт, водне середовища, біорізноманіття	Комплексний систематично керований розвиток селища на базі моделювання різних варіантів розвитку і пошуку оптимального балансу між потребами сьогодення і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи безпечне і здорове довкілля.	(+) повне

Аналіз відповідності рішень Генерального плану зобов'язанням у сфері охорони довкілля на міжнародному рівні

Таблиця 6

Назва програм національного, регіонального місцевого рівнів	Екологічні цілі	Компонент довкілля, що стосується документу державного планування	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, що стосуються документу державного планування	Ступінь поширення зобов'язання (+) повне; (+/-) часткове (0) нейтральне
Конвенція про біологічне різноманіття, 1992 р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія), ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.	Збереження і використання біологічного різноманіття	Біорізноманіття	Збереження буферної зеленої зони навколо наявного об'єкту ПЗФ, захист територій буферної зони і об'єкту ПЗФ від несанкціонованого скидання відходів/стічних вод Розширення ландшафтно-рекреаційних зон в межах селища	(+) повне
Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.) Набрання чинності для України міжнародного договору, відбулась 15.11.1997р	Збереження водно-болотних угідь України, які вже включені в перелік водно-болотних угідь міжнародного значення	В межах Генерального плану селища водно-болотні угіддя міжнародного значення відсутні	-	(0) нейтральне
Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.) Приєднання від 19.03.1999 р. Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.), ратифіковано Законом України № 62-IV (62-15) від 04.07.2002, ВВР, 2002, N 36, ст.268; Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.), приєднання Закон N 663-XIV (663-140) від 14.05.99, ВВР, 1999, N 28, ст.233	Збереження мігруючих видів тварин, які живуть в межах кордонів національної юрисдикції або перетікають ці кордони; Збереження мігруючих водно-болотних птахів. Збереження кажанів	На земельній ділянці Генплану наявні поверхневі водні об'єкти, і болота використовуються виключно свійською птицею і не можуть бути використані мігруючими тваринами, до яких згідно Енциклопедії мігруючих диких тварин України [9] віднесені певні види птахів (Aves) і Ссавців (Mammalia).	-	(0) нейтральне

Назва програм національного, регіонального місцевого рівнів	Екологічні цілі	Компонент довкілля, що стосується документу державного планування	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, що стосуються документу державного планування	Ступінь поширення зобов'язання (+) повне; (+/-) часткове (0) нейтральне
Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція); Про приєднання із застереженнями до Конвенції див. Закон №436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.1996 р.	Охорона дикої флори та фауни і їхніх природних середовищ існування, особливо тих видів і середовищ існування, охорона яких вимагає співробітництва декількох держав, а також сприяння такому співробітництву	Флора і фауна земельної ділянки Генплану не містить видів, яким загрожує зникнення, та вразливих видів, включаючи мігруючі види, яким загрожує зникнення і які є вразливими. Смарагдова мережа розміщуються на відстані 17 км у північно-західному напрямку та на відстані 18 км у північному напрямку від межі селища	-	(0) нейтральне
Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29.10.1996 р.)	Стабілізація концентрації парникових газів антропогенного походження в атмосфері	Атмосферне повітря, атмосферні опади тощо	Впровадження заходів, націлених на зменшення вразливості населеного пункту до зміни клімату	(+/-) часткове
Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.) ратифіковано Законом N 1369-IV (1369-15) від 10.12.2003, ВВР, 2004, N 15, ст.224	Збереження археологічної спадщини як джерела європейської колективної пам'яті та засобу історичних і наукових досліджень	В межах території Генерального плану 3 розміщуються пам'ятки історії місцевого значення, 1 пам'ятка монументального мистецтва місцевого значення і один щойно виявлений об'єкт історії	Збереження археологічної/історичної спадщини як джерела європейської колективної пам'яті та засобу історичних і наукових досліджень. Обов'язкове проведення археологічних досліджень на територіях, які підлягають забудові	(+) повне

Назва програм національного, регіонального місцевого рівнів	Екологічні цілі	Компонент довкілля, що стосується документу державного планування	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, що стосуються документу державного планування	Ступінь поширення зобов'язання (+) повне; (+/-) часткове (0) нейтральне
Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), ратифіковано Законом N 801-XIV (801-14) от 01.07.99, ВВР, 1999, №34, ст. 282	Запобігання, обмеження і скорочення будь-якого транскордонного впливу	Водне середовище в частині підземних вод	Збереження задовільного стану підземних вод, впровадження систем водовідведення і очищення, впровадження роздільного збору побутових відходів	(+/-) часткове

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ.

Ймовірними довгостроковими позитивними наслідками запропонованих змін використання території селища буде поліпшення стану компонентів соціально-економічного середовища таких як трудова зайнятість, доходи і рівень життя, економічний розвиток території, інвестиційна діяльність, формування оптимального сценарію майбутнього сталого розвитку.

Далі в розділі розглядаються ймовірні негативні наслідки для біорізноманіття, ґрунту, повітря і води, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я та взаємодія цих факторів, як таких що впливатимуть на стан довкілля з разі реалізації положень Генерального плану.

Враховуючи, що зміна призначення території Генерального плану не призводить до зміни ландшафту, наявних природних територій та об'єктів, опис наслідків для даних компонентів довкілля не наводиться. Генеральним планом не передбачається зміна призначення земельних ділянок розміщення пам'яток історії місцевого значення, монументального мистецтва місцевого значення і об'єкту історії, тому опис наслідків для об'єктів культурної спадщини також не наводиться.

Опис наслідків на довкілля, в тому числі для здоров'я населення, виконаний на підставі оцінок стану компонентів довкілля, які ймовірно зазнають впливу внаслідок запропонованих змін призначення території, та наведений у наступній таблиці 6.1.

В таблиці 6.1 наводиться компонент довкілля, який ймовірно зазнає негативного впливу, опис негативного впливу, вид впливу та синергетика впливу. Характеристика виду впливу наводиться виходячи з масштабу, тривалості впливу, а також результату ідентифікації можливих кумулятивних ефектів.

Враховуючи площу селища за Генеральним планом за масштабами вплив на компоненти довкілля розглядається як територіальний (вплив на території до 10 км² до 100 км²), за тривалістю - як довгостроковий. В якості критеріїв ранжування виду впливу використані “Методические аспекты оценки воздействия на природную и социально-экономическую среду”, [10].

За можливістю формування кумулятивного впливу розглядаються наслідки, пов'язані з посиленням загального впливу та/або зміни характеру впливу в зв'язку з його якісною зміною внаслідок кількісного збільшення, та/або посилення впливу хімічного або іншого чинного агента, пов'язане з його накопиченням в організмі людини, харчовому ланцюзі, екосистемі або сукупність цих змін.

В графі “Синергетика” наводиться синергетика екосистемних процесів з урахуванням техногенного фактора. В процесі формування синергетичних наслідків використана “Синергетика: Нелинейные процессы в экологии: монография, Л. Д. Пляцук, Е. Ю. Черныш. – Сумы, Сумский государственный университет, 2016, [11].

Короткострокові впливи в таблиці не наводяться, однак присутні, наприклад на момент реалізації запланованих змін використання території, та які також впливатимуть на стан ґрунту, водного середовища і повітря за рахунок утворення будівельних відходів, викидів забруднюючих речовин та стічних вод. За інтенсивністю ці впливи матимуть виключно локальний характер, та тривалістю не перевищуватимуть 5 років, та в майбутньому, за умови виконання організаційно-технічних заходів, типових для будівельної діяльності, не матимуть суттєвих негативних наслідків у порівнянні з впливами, які за масштабами поширюватимуться на всю територію населеного пункту, і за тривалістю є довгостроковими.

Опис наслідків на довкілля, в тому числі для здоров'я населення, внаслідок запропонованих змін призначення території

Таблиця 6.1

Складові довкілля	Ймовірний вплив	Вид впливу	Синергетика
Атмосферне повітря Клімат	Збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин і парникових газів внаслідок функціонування виробничого устаткування, двигунів автомобільної техніки, локальних теплотехнічних установок для опалення. Погіршення якості атмосферного повітря. Збільшення обсягів викидів парникових газів	Територіальний (вплив на території до 10 км ² до 100 км ²), довгостроковий з поступовим збільшенням концентрацій забруднюючих речовин (багаторічний постійний вплив від 3-5 років і більше) , кумулятивний, постійний негативний вплив	Стійкий синергетичний вплив, впровадження повітропроникних заходів забезпечує оптимальні умови життєдіяльності людини
Земельні ресурси, ґрунт	Втрата земель сільськогосподарського призначення, збільшення площі виробничого призначення збільшення обсягів утворення відходів, включаючи небезпечні	Територіальний (вплив на території до 10 км ² до 100 км ²), довгостроковий з поступовою втратою сільськогосподарських земель і збільшенням обсягів відходів (багаторічний постійний вплив від 3-5 років і більше), постійний негативний вплив	Антропогенний фактор з наростаючим навантаженням призводить до динамічних змін властивостей земельних ресурсів, ґрунту
Біорізноманіття	Зміна кількості, різноманітності форм живих організмів, видів екосистеми	Територіальний (вплив на території до 10 км ² до 100 км ²), довгостроковий (багаторічний постійний вплив від 3-5 років і більше) постійний негативний вплив	Зміна моделі сприяння на модель інгібування, зміна моделей сукцесії (біоценозів), на одній з фаз якої з'являється вид або група видів, які захоплюють весь простір екологічних ніш і зупиняють процес, блокуючи подальші зміни.
Водне середовище	Збільшення обсягів використання питних підземних вод Підвищення ризиків забруднення підземних водоносних горизонтів	Територіальний (вплив на території до 10 км ² до 100 км ²), довгостроковий (багаторічний постійний вплив від 3-5 років і більше), кумулятивний, постійний негативний вплив	Вплив деструктивного характеру, за умови обмеженого користування, здатність екосистеми до саморегуляції і підтримці динамічної рівноваги зберігається

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЮТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

В рамках проведеної оцінки пропонуються заходи щодо зниження запобігання, зменшення, пом'якшення виявлених негативних наслідків, які забезпечуватимуть більш ефективне використання території з метою сталого розвитку на фоні збалансованого природокористування і охорони довкілля. Запропоновані заходи складаються з тих, що визначені на стадії розроблення Генплану та тих, що виникли в результаті виконання СЕО.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення виявлених негативних наслідків виконання документу державного планування наведені в наступній таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Компонент довкілля	Заходи щодо запобігання, зменшення та пом'якшення виявлених негативних наслідків
Атмосферне повітря	Впровадження повітря охоронних заходів організаційно-технічного характеру, таких як: – улаштування смуг зелених насаджень спеціального призначення і дорожнього одягу, що забезпечує мінімальний рівень шуму і забруднення атмосферного повітря при усі автомобілю; – підвищення техніко-експлуатаційних показників парку автотранспортних засобів, які знаходяться на балансі Вертіївської громади, використовуються у комунальному господарстві, на об'єктах освіти, охорони здоров'я тощо, включаючи використання якісного автомобільного палива; – застосовування для теплозабезпечення адміністративних приміщень, об'єктів освіти, охорони здоров'я, теплових установок сучасного типу; – улаштування смуг зелених насаджень вздовж новоутворених проїзних доріг, задіяних в процесах функціонування новостворених житлових кварталів і виробничих об'єктів; – впровадження ресурсозберігаючих заходів;
Водне середовище	Впровадження наступних водоохоронних заходів: – організація централізованого водопостачання і водовідведення селища, розпочинаючи будівництво даних інженерних комунікацій з територій з високою щільності забудови, яка включає громадські об'єкти, лікарняні заклади, автовокзали тощо; – перспективну забудову територій розпочинати після вирішування проблеми щодо централізованого водопостачання і водовідведення селища, розпочинаючи будівництво даних інженерних комунікацій з територій з високою щільності забудови, яка включає громадські об'єкти, лікарняні заклади, автовокзали тощо; – розроблення проекту встановлення меж прибережних захисних смуг річки Крутоносівка і ставків на території селища, з подальшим врахуванням встановлених меж прибережних захисних смуг при оформленні актів права власності та/або користування земельними ділянками та/або розроблення і затвердження детальних планів забудови території; – визначення, затвердження у встановленому порядку зон санітарної охорони (далі за текстом СЗО) наявних джерел питного водопостачання, винесення в натурі I поясу кожного джерела водопостачання, нанесення II і III поясів джерел водопостачання на картографічні дані, (Генплані селища), контроль за забудовою територій, які розміщуються в межах

Компонент довкілля	Заходи щодо запобігання, зменшення та пом'якшення виявлених негативних наслідків
	СЗО джерел водопостачання, недопущення забудови даних територій об'єктами, які є джерелами біологічного і хімічного забруднення підземних вод, (поля фільтрації, негерметичні вигрібні ями, кладовища, скотомогильники, склади для зберігання паливно-мастильних матеріалів та інше. Обмеження щодо забудови даних територій визначені в нормативних документах державних будівельних норм); - реалізації низки заходів з інженерної підготовки та захисту території, прилеглої до дороги, з метою мінімізації ризику активізації процесів підтоплення на ділянках сельбищних територій (останній захід також стосується і об'єктів затвердження детальних планів забудови територій);
Земельні ресурси, ґрунт	- впровадження ефективної системи санітарного очищення населеного пункту, впровадження системи роздільного збору відходів шляхом заохочення населення до сортування власних відходів вилучення з них вторинних ресурсів, створення мобільних пунктів збору вторинних ресурсів (папір, ПЕТ-пляшки та інші вироби з полімерів, скло, метал), а також пунктів з приймання небезпечних відходів від населення, таких як: відпрацьовані акумуляторні батареї, масла та шини від експлуатації приватного автотранспорту, відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади, що містять ртуть тощо з подальшою їх передачею для переробки/знешкодження спеціалізованим організаціям, які мають право на поводження з небезпечними відходами; - затвердження детальних планів забудови території з урахуванням обмежень, передбачених Генеральним планом та покладанням відповідальності на землекористувача за додержання правил поводження з відходами/скидами, включаючи небезпечні; - реконструкція сміттєзвалища ТПВ з метою захисту компонентів довкілля від забруднення, забезпечення санітарного благопочуття населення та збільшення потужностей з метою приймання на захоронення додаткового обсягу ТПВ внаслідок збільшення чисельності населеного пункту; - резервування земель поза межами населеного пункту для розміщення очисних споруд, призначених для очищення господарсько-побутових стічних вод.
Біорізноманіття	- збереження буферної зеленої зони навколо наявного об'єкту ПЗФ і захист територій буферної зони і об'єкту ПЗФ від несанкціонованого скидання відходів/стічних вод; - збереження і підтримання у задовільному стані наявних ландшафтно-рекреаційних зон в межах селища; - врахування планувальних обмежень щодо наявного об'єкту природно-заповідного фонду під час розробки проектно-планувальної та проектної документації, в тому числі з улаштування поїзних доріг тощо
Соціальне середовище в частині здоров'я населення	Застосування комплексу заходів, націлених на пом'якшення впливу на здоров'я населення: - шляхом виконання передбачених повітроохоронних заходів; - шляхом поліпшення стану водних ресурсів, включаючи підземні води за рахунок виконання передбачених водоохоронних заходів; - влаштування систем централізованого водопостачання і водовідведення; - покращення функціонування наявної системи санітарного очищення

Компонент довкілля	Заходи щодо запобігання, зменшення та пом'якшення виявлених негативних наслідків
	території, окремого збирання відходів; – перспективного розвитку селища і будівництва дитячих дошкільних закладів, лікарської амбулаторії, центру дозвілля із закладами культури і спорту, розміщення відкритих спортивних майданчиків, розширення території для розміщення підприємств торгівлі, громадського харчування, пункту побутового обслуговування, облаштування ринку, збільшення площі комунальних об'єктів; – адаптації населеного пункту з тепловому стресу на фоні зміни клімату шляхом створення тротуарів і автостоянок матеріалів, які менше нагріваються, створення більшої кількості зелених насаджень, які затіняють території та перешкоджають додатковому нагріванню території, благоустрій наявних відкритих водойм міста, які підтримують існування міських екосистем і формують оптимальне середовище для його мешканців.
Культурна, археологічна спадщини	Виконання охоронних заходів, які включають в себе: – збереження пам'яток історії місцевого значення; – обов'язкове проведення археологічних досліджень на територіях, які підлягають забудові.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

8.1. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДНИХ АЛЬТЕРНАТИВ.

В рамках стратегічної екологічної оцінки в якості альтернатив розглядалися «нульовий» сценарій, якщо документ державного планування не буде затверджений. «Нульовий» сценарій, характеризується продовженням поточних несприятливих тенденцій щодо стану довкілля. Отже при «нульовому» сценарії подальший розвиток території є очевидно проблематичним, і ця альтернатива веде до неефективного використання земельних ресурсів, хаотичної забудови та погіршення селищного ландшафту вцілому.

8.2. ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Стратегічна екологічна оцінка, результати якої викладені у дану Звіті, здійснювалася наступним чином:

- на основі попередньої оцінки (скринінгу) Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району була складена Заява про визначення обсягу CEO;
- на основі скоупінгу, тобто:
 - а) визначення контекстних, географічних рамок оцінки на базі запланованих змін використання території селища, зв'язку Генерального плану з іншими документами державного планування, викладеного в пункті 1.2 розділу Звіту, і виконаного на основі аналізу стратегічного планування;
 - б), визначення просторових і часових масштабів оцінки на основі аналізу контексту стратегічного планування забудови території, викладеного в пункті 1.1. розділу 1 Звіту, опису характеристики поточного стану довкілля, викладеного у розділі 2, та трендів зміни стану довкілля на території, яка потенційно буде порушена внаслідок втілення документу державного планування, викладених у розділі 3 Звіту, з проведенням SWOT-аналізу (див.

пункт 2.7 Звіту) з точки зору сильних і слабких сторін екологічної ситуації населеного пункту, а також можливостей і загроз, які впливатимуть на екологічну ситуацію, з метою визначення найбільш значущих екологічних проблем, які є важливими для забезпечення сталого розвитку території;

- на основі аналізу наслідків і альтернатив із застосуванням мультикритеріального аналізу. На даній стадії СЕО була виконана:
 - а) оцінка кумулятивних впливів, що дозволила ідентифікувати найбільш значущі екологічні проблеми, які стосуються документу державного планування, та сформулювати на базі цільового аналізу екологічні цілі Генерального плану (розділ 4 Звіту);
 - б) формування на базі цільового аналізу зобов'язань у сфері охорони довкілля і шляхів практичного втілювання стратегічного документу, викладених у розділі 5 Звіту;
 - в) аналіз сценарію стану довкілля в разі прийняття документу державного планування з урахуванням визначених просторових і часових масштабів, викладений в розділі 6 Звіту з розробкою превентивних і пом'якшувальних заходів, викладених в розділі 7 Звіту;
- г) аналіз «нульового» сценарію, якщо документ державного планування не буде затверджений (розділ 8.1 Звіту).

Серед ускладнень, що виникли в процесі проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступне: відсутність статистичних даних щодо обсягів утворення відходів на рівні району, відсутність даних щодо захворюваності населення с. Вертіївка, брак практичного досвіду у створенні єдиної системи прийняття управлінських рішень процесі здійснення СЕО, організаційні труднощі, які обумовлюють необхідність у прийнятті ефективної координації в процесі СЕО.

Оскільки стратегічний аналіз використовує інформацію, яка характеризується високим рівнем невизначеності, заснована на обставинах і фактах станом на момент складання даного звіту, тому факти і висновки, які фігурують у цьому Звіті, є попередніми, не можуть бути остаточними, та в разі необхідності потребують перевірки на наступних етапах (перекладу і актуалізації Генплану, виконання детальних планів території тощо).

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

В ході здійснення СЕО були вироблені пропозиції щодо моніторингу екологічних впливів, пов'язаних з реалізацією Генерального плану. Для спостереження за здійсненням заходів та оцінки їх виконання були обрані наступні ключові показники, наведені в таблиці 9.

Таблиця 9 Ключові показники моніторингу

Індикатор	Визначення	Джерело даних
Поверхня зелених зон селища (% на душу населення) Значення індикатору: - існуючий стан 35,95% - перспективний розвиток не менш 41,04%	Зелені зони - це території вкриті лісовою рослинністю, такі як парки, ліси, зелені смуги водойм тощо. Озеленення території санітарно-захисних зон виробничих територій має бути не менш 50%. В межах території санітарний-захисної зони з боку сельбищної території необхідно передбачити смугу деревинно-чагарникових насаджень. Улаштування уздовж новостворених транспортних мереж, задіяних у вантажоперевезеннях, смуги зелених насаджень	Плани забудови території, які розроблятимуться на базі Генерального плану, плани улаштування вулично-дорожньої мережі в межах запроєктованої житлової забудови тощо, які для обговорення оприлюднюватимуться на сайті громади, а також звіти Вертіївської селищної з цього питання
Кількість будинків підключених до централізованої системи водопостачання	Кількість (або %) приватних і громадських будинків, підключених до централізованої системи водопостачання у порівнянні з загальною кількістю	Звіти комунального підприємства
Кількість будинків підключених до централізованої системи водовідведення	Кількість (або %) приватних і громадських будинків, підключених до централізованої системи водовідведення у порівнянні з загальною кількістю	Звіти комунального підприємства
Утворення відходів на рівні селища (загальний обсяг тонн на рік, кількість кг на людину) Відходи, як вторинна сировини (тонн на рік, % від загальної кількості)	Обсяг твердих побутових відходів, зібраних для транспортування на сміттєзвалище Обсяг зібраних відходів як вторинної сировини (папір, пластик, скло і т.д.)	Звіти комунального підприємства, що надає послуги зі збирання і вивезення ТПВ та вторинної сировини
Середньодобовий вміст забруднюючих речовин в атмосферну повітря в центральній частині селища, наближеної до регіональної автомобільної дороги Р-67 та до міжнародної дороги М-02 Кіпті-Глухів-Бачівск.	Середньодобовий вміст азоту двооксид (NO _x), вуглецю оксид (CO), твердих частинок (ТЧ), діоксиду сірки (SO ₂)	Результати моніторингу якості повітря з залученням державних і приватних лабораторій Оприлюднення результатів моніторингу веб-сайті Вертіївської селищної ради Прийняття рішень за результатами досліджень
Спорудження каналізаційної мережі для збирання і очищення дощових і талих вод	Протяжність каналізаційної мережі (км), пов'язаної зі станцією очищення стічних вод	Звіти Вертіївської сільської ради

Таким чином запропоновані показники допоможуть місцевому органу і громадськості, відстежувати вплив на стан довкілля від реалізації Генерального плану, допоможуть зберегти орієнтованість на вирішення пріоритетних екологічних проблем, і як наслідок, поліпшити екологічну ситуацію населеного пункту.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ).

Виходячи з функціонального призначення та географічного розміщення Генерального плану та плану зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району, транскордонного впливу не відбуватиметься, отже опис транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, не наводиться.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ.

Стратегічна екологічна оцінка детального плану території була проведена на вимогу Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" [1].

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Генеральний план та план зонування території (Зонінг) с. Вертіївка Ніжинського району Чернігівської області був розроблений на підставі рішення двадцять другої позачергової сесії сьомого скликання Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області від 20 грудня 2017 року «Про організацію розробки генерального плану та плану зонування території (Зонінг) населених пунктів Вертіївської сільської ради Ніжинського району Чернігівської області: с. Вертіївка, с. Мала Кошелівка, с. Бобрик, с. Яблуневе».

Генеральний план населеного пункту є основним видом містобудівної документації і призначений для обґрунтування довгострокової стратегії планування, забудови та іншого використання території населеного пункту, розробляється і затверджується в інтересах територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Рішення Генерального плану беруться за основу при розробленні інших видів містобудівної документації на місцевому рівні, що уточнюють положення Генерального плану, та деталізуються у детальних планах територій.

В процесі виконання СЕО були проаналізовані головні стратегічні документи, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, проведений аналіз їх головних цілей, які в тій чи іншій мірі мають відношення до Генерального плану.

Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Для характеристики початкового стану навколишнього середовища були використані доповідь про стан довкілля Чернігівської області, статистична інформація Управління статистики в Чернігівській області, яка знаходиться у вільному доступі, Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду Чернігівської області станом на 01.01.2019 року Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА, Енциклопедія мігруючих диких тварин України, НАНУ, Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена, під загальною редакцією к.б.н., с.н.с. Полуди А.М., 2018 рік.

Стан довкілля місця розміщення земельної ділянки Генерального плану за компонентами земельні ресурси, стан ґрунту, рослинний тваринний світи, біорізноманіття, ландшафт характеризується як задовільний. Повітряний басейн за результатами оцінки зазнає суттєвого антропогенного впливу внаслідок походження через населений пункт регіональної автомобільної дороги, наближеністю до населеного пункту автомобільної дороги міжнародного значення, а також масового застосування для забезпечення опалення локальних установок спалювання. Ризики фізичних факторів впливу, таких як акустичне та електромагнітного випромінювання є мінімальним, джерела іонізуючого випромінювання на території селища відсутні. Негативний антропогенний вплив також відбувається на стан водних поверхневих об'єктів та підземних вод внаслідок відсутності систем централізованого водовідведення та неупорядкованого розміщення кладовищ, які є основними біологічними і хімічними забруднювачами водних ресурсів. В разі, якщо документ державного планування не буде затверджено, очікується продовження визначених негативних тенденцій окремих компонентів довкілля, що в свою чергу створюватиме ризики впливу на здоров'я населення.

Відповідно статистичних даних за останні два роки спостерігається незначне зменшення захворюваності населення, однак відсоток захворюваності у порівнянні з іншими районами Чернігівської області досить високий і коливається від 55,2% до 58,2 %. Якщо документ державного планування не буде затверджений, поліпшення стану здоров'я населення не відбуватиметься, та на фоні демографічної кризи призведе до занедбаності селища в цілому. Рішеннями Генерального плану передбачається поліпшення стану повітря, ґрунтів та води, які є базовими компонентами для збереження здоров'я людини, забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення шляхом вдосконалення інженерної інфраструктури, системи санітарного очищення території, поліпшення мікроклімату і стану довкілля в цілому, створення умов для працевлаштування, відпочинку, лікування тощо.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.

В разі реалізації Генплану відбуватимуться зміни стану:

- a) повітряного середовища, а саме поліпшення якості повітря в місті походження регіональної автомобільної дороги внаслідок впровадження організаційно-технічних заходів, та одночасного погіршення стану повітря в місцях розвитку виробничо-складських об'єктів;
- b) розширення доступу населення до систем водопостачання, улаштування системі водовідведення, що дозволить зменшити негативний вплив на підземні води;
- c) зменшення площі земель сільськогосподарського призначення та відповідно збільшення площі житлової забудови, виробничо-складських об'єктів і об'єктів транспортної інфраструктури, поліпшення стану ґрунту за рахунок впровадження централізованої системи збирання та очищення дощових і талих вод, визначення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм селища, з винесенням їх меж в натуру, намів і підсилення територій для запобігання підтопленню;
- d) вдосконалення наявної системи санітарного очищення селища, організації пунктів приймання вторинного сировини, що в очевиді зменшить обсяг захоронення відходів на сміттєзвалище та запобігатиме надходженню на захоронення небезпечних відходів;
- e) поліпшення стану існуючих і збільшення площі зелених зон, включаючи зелені насадження спеціального призначення;
- f) охоплення населеного пункту системами централізованого водопостачання і водовідведення, улаштування зелених насаджень спеціального призначення, розширення рекреаційних зон, об'єктів відпочинку, спорту освіти, лікувальних закладів, що сприятиме зменшенню показників захворювання населення с. Вертіївка. В місцях розміщення житлових кварталів передбачається улаштування дитячих дошкільних закладів, об'єктів торгівлі, відкритих спортивних майданчиків.

Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування

В процесі здійснення СЕО визначені основні екологічні проблеми, що стосуються документу державного планування, а саме посилення антропогенної дії на стан атмосферного повітря, високий ризик інфекційних і паразитарних захворювань населення та збільшення обсягів утворення відходів, а також визначені основні екологічні цілі охорони довкілля, в тому числі населення, до яких віднесені: пом'якшення впливу шляхом застосування повітря- і водоохоронних заходів організаційно-технічного характеру, розробка та впровадження на території селища програми щодо поводження з відходами (вдосконалення системи санітарного очищення селища, розв'язання проблеми з вилучення відходів вторинної сировини шляхом заохочення населення для окремого збирання відходів, організації пунктів приймання вторинної сировини, реконструкція місця захоронення відходів тощо).

Виконання передбачених цілей охорони довкілля, спрямованих на забезпечення екологічних потреб населення, підтримання екологічної безпеки, раціональне використання, охорону і відтворення природних ресурсів забезпечить пом'якшення негативного впливу запропонованих змін призначення території.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, які містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобігання негативного впливу на здоров'я населення. В результаті аналізу встановлено, що більшість заходів, визначених містобудівною документацією в частині розвитку території, інженерної інфраструктури, поводження з відходами, використання сучасного вискоєфективного устаткування тощо відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та за умови виконання передбачених зобов'язань сприятиме пом'якшенню негативного впливу запропонованої зміни призначення території. Також висвітлені шляхи врахування зобов'язань у сфері охорони довкілля під час підготовки Генерального плану.

Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Опис наслідків на довкілля, в тому числі для здоров'я населення внаслідок запропонованих змін призначення території включає такі компоненти довкілля як атмосферне повітря, водне середовище, біорізноманіття, земельні ресурси і ґрунт. Опис наслідків наводиться з врахування масштабу, тривалості впливу, а також результату ідентифікації можливих кумулятивних ефектів.

Заходи, що передбачається взяти для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.

В рамках проведеної оцінки пропонуються заходи щодо зниження запобігання, зменшення пом'якшення виявлених негативних наслідків, які забезпечуватимуть більш ефективно використання території з метою сталого розвитку на фоні збалансованого природокористування і охорони довкілля. Запропоновані заходи складаються з тих, що визначені на стадії розроблення детального плану території та тих, що виникли в результаті виконання СЕО, стосуються таких компонентів довкілля, як атмосферне повітря, водне середовище, ґрунт, біорізноманіття та здоров'я населення і складаються з превентивних заходів організаційно-технічного характеру.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка.

В якості альтернативи, які розглядалися в рамках стратегічної екологічної оцінки, був «нульовий» сценарій, якщо документ державного планування не буде затверджений. «Нульовий» сценарій, якщо документ державного планування не буде затверджений, характеризується продовженням поточних (найчастіше несприятливих) тенденцій щодо стану довкілля.

Стратегічна екологічна оцінка, результати якої викладені у дану Звіт, здійснювалася на основі скринінгу, скоупінгу, з використанням методів стратегічного аналізу (аналізу стратегії і контексту стратегічного планування), цільового аналізу з формуванням цілей охорони довкілля, в тому числі здоров'я населення, SWOT-аналізу (аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз), на основі аналізу наслідків і альтернатив зі застосуванням мультикритеріального аналізу.

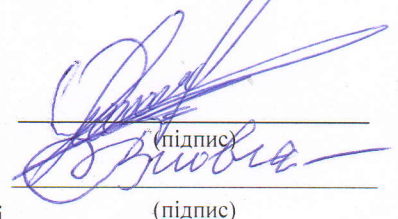
ВИКОНАВЦІ

Овдієнко Вадим Олександрович

Козловська Вікторія Петрівна

Кваліфікаційний сертифікат "Інженерно-будівельне проектування в частині забезпечення безпеки життя і здоров'я людини, захисту навколишнього середовища", серія АР, №000359, (копія сертифікату наведена у додатку).

Свідчення про підвищення кваліфікації "Практичне застосування стратегічної економічної оцінки відповідно до Закону України "Про стратегічну економічну оцінку", видане Державним агентством водних ресурсів України, Центр підвищення кваліфікації працівників водного господарства, ресстраційний №258 від 11.12.2019 року

(підпис)

ПОСИЛАННЯ І ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ, ВИКОРИСТАНІ В ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ ЗВІТУ ПРО СЕО

1. Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку “(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 16, ст.138).
2. Директива 2001/42 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року "Про оцінку впливу певних планів та програм на"навколишнє середовище.
3. Порядку розроблення містобудівної документації, затверджено наказом міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 16.11.2011 року № 290, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 грудня 2011р. за N 1468/20206
4. Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду Чернігівської області станом на 01.01.2019 року, Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА, за посиланням <http://eco.cg.gov.ua/index.php?id=16893&tp=1&pg=та> Перелік природно-заповідного фонду Городняського району Чернігівської області за посиланням: <https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1j9sE3QmN83Q6TP8dB4KMFcKgX0I&ll=51.89189798496206%2C31.591332628965006&z=11>
5. Карти України за посиланням <http://geomap.land.kiev.ua>
6. Інтерактивні карти родовищ корисних копалин, за посиланням <http://minerals-ua.info/golovna/interaktivni-karti-rodovishh-korisnix-kopalin/>
7. Оценка уязвимости к изменению климата: Украина. Климатический форум восточного партнерства (КФВП) и Рабочая группа неправительственных организаций по вопросам изменения климата (РГ НУО ВИК), 2014 год;
8. Статистична інформація Управління статистики в Чернігівській області, за посиланням <http://www.chernigivstat.gov.ua/statdani/>
9. Енциклопедія мігруючих диких тварин України, НАНУ, Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена, під загальною редакцією к.б.н., с.н.с. Полуди А.М, 2018 рік, [https://menr.gov.ua/files/images/news_2019/31102019/Енциклопедія%20\(2-етап\)_30.09.2019.pdf](https://menr.gov.ua/files/images/news_2019/31102019/Енциклопедія%20(2-етап)_30.09.2019.pdf)
10. Методические аспекты оценки воздействия на природную и социально-экономическую среду”, розроблені Казахським агентством прикладної екології спільно з компанією “Mariposa”, на базі документів Світового Банку та Європейської Комісії з проведення екологічної оцінки (Environmental Assessment) і Оцінці Впливу на Навколишнє середовище (Environmental Impact Assessment), а також звітів компаній Shell, AGIP КСО, ADL, ERM, і інших в частині проведення оцінки впливу на природне середовище і соціально-економічну сферу;
11. Синергетика: Нелинейные процессы в экологии: монография, Л. Д. Пляцук, Е. Ю. Черныш. – Сумы : Сумский государственный университет, 2016. – 229 с.;
12. Національний атлас України. Інститут картографії НАНУ;
13. Захворюваність і здоров'я населення в Україні: суспільно-географічний вимір. Київський національний інституту ім. Т.Г. Шевченка, Монографія, Київ, ДП «Прінт Сервіс», 2018 рік;
14. Медико-демографічний атлас України. Академія медичних наук України ДУ “Інститут геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова” Лабораторія математичного моделювання процесів старіння Медико-демографічний атлас України Випуск 11 Екологічні передумови міжрегіональних варіацій захворюваності та смертності населення, 2008 рік Київ – 2010 рік.
15. ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»
16. Державні санітарні норми та правила утримання територій населених місць, затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України 17.03.2011 року № 145, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2011 р. за № 457/19195.